

PRAWNY NIEZBĘDNIK WAKACYJNY

**Wszystko, co powinniśmy wiedzieć
o prawnych aspektach wakacji,
by nic nas nie zaskoczyło
i nie zakłóciło wypoczynku.**

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI.....	1
1 O NAS - Sobota Jachira Kancelaria Prawna	3
2 PRACOWNIK NA URLOPIE	5
2.1 Czy pracodawca ma obowiązek sporządzić plan urlopów?	6
2.2 Co gdy pracodawca odwoła nas z urlopu?.....	6
2.3 Czy pracodawca może przesunąć termin naszego urlopu?.....	7
2.4 Odpowiadać na urlopie na służbowe wiadomości i telefony?.....	7
2.5 Używać sprzętu służbowego na urlopie czy nie?	7
3 JAK CHRONIĆ SWOJE DANE OSOBOWE PODCZAS WYJAZDU NA WAKACJE?.....	9
3.1 Ochrona Danych Osobowych w hotelach – jak to zrobić?	9
3.2 Bezpieczne Korzystanie z Mediów Społecznościowych	11
3.3 Co zrobić w przypadku kradzieży tożsamości?.....	11
3.4 Twoje Dane osobowe to dobra osobiste.....	12
3.5 Podsumowanie	13
4 O CZYM PAMIĘTAĆ, KIEDY CHCEMY PRZYWIEŹĆ PAMIĄTKI Z WAKACJI?	14
4.1 W trosce o środowisko naturalne	14
4.2 Uważaj na leki i antyki	15
4.3 Ograniczenia w zakresie wyrobów alkoholowych i nikotynowych	16
4.4 Jaka grozi kara za przewożenie pamiątek niezgodne z przepisami?.....	16
4.5 Gdzie weryfikować informacje na temat wwozu lub wywozu pamiątek?	16
4.6 Podsumowanie	16
5 DZIECKO NA WAKACJACH.....	19
5.1 Odpowiedzialność rodziców za szkody wyrządzone przez dziecko podczas wakacji	19
5.1.1 Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez dziecko do 13 roku życia podczas wakacji	19
5.1.2 Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez dziecko pomiędzy 13 a 18 rokiem życia podczas wakacji	20
5.1.3 Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez młodzież powyżej 18 roku życia podczas wakacji.....	21
5.1.4 Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez dziecko podczas kolonii lub obozu.....	21
5.1.5 Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez dziecko będące pod opieką innego członka rodziny.....	22
5.1.6 Podsumowanie.....	22
5.2 Prawa dziecka na wakacjach.....	23
5.2.1 Prawo dziecka do odpoczynku i zabawy	23
5.2.2 Prawo dziecka do ochrony życia i zdrowia.....	24
5.2.3 Prawa publiczne i ekonomiczne dziecka	25

5.2.4	Gdzie szukać pomocy w najbliższym otoczeniu?	25
5.2.5	Gdzie szukać pomocy ze strony Państwa?	26
5.2.6	Podsumowanie.....	26
6	CO O WYPADKU NA WAKACJACH WIEDZIEĆ TRZEBA	27
6.1	Podstawy prawne – kodeks cywilny i ustawa.....	27
6.2	Od czego zależy odpowiedzialność za wypadek i szkodę	28
6.3	Wypadek na wycieczce fakultatywnej	28
6.4	Ważne zapisy w umowie.....	29
6.5	O czym koniecznie należy pamiętać, gdy dojdzie do wypadku.....	29
6.6	Podsumowanie	30
7	KIEDY BIURO PODRÓŻY NIE DOTRZYMUJE UMOWY	31
7.1	Pojęcie „niezgodności”	31
7.2	Rodzaje roszczeń przysługujących podróżnym	32
7.3	Pomoc w szacowaniu obniżenia ceny - Tabela Frankfurcka	33
7.4	Straty emocjonalne	34
7.5	Dodatkowe koszty	34
7.6	Dochodzenie roszczeń	34
8	AUTORZY	36
8.1	Natalia Arcimowicz – adwokat.....	37
8.2	Karolina Czerwińska – starszy asystent prawny	37
8.3	Olga Dec – adwokat.....	37
8.4	Anna Maksymczak – radca prawny	37
8.5	Justyna Kisała – aplikant adwokacki	37
8.6	Agnieszka Lewek – adwokat	38
8.7	Przemysław Sobiesiak – adwokat.....	38
8.8	dr Mateusz Szymura – adwokat.....	38
8.9	Joanna Kij – marketing i PR	38

1 O NAS - Sobota Jachira Kancelaria Prawna

Kancelaria powstała pod koniec 2016 roku jako efekt bliskiej współpracy jej wspólników, radcy prawnego dr **Adama Soboty** i adwokata dr **Jędrzeja Jachiry**.

Od początku działalności kierujemy się wartościami:

JAKOŚĆ – ODPOWIEDZIALNOŚĆ – SAMODZIELNOŚĆ – PRACA ZESPOŁOWA.

Dzięki konsekwentnemu ich stosowaniu zbudowaliśmy jedną z największych, nowoczesnych kancelarii prawnych w Polsce.

Jesteśmy dumni z dotychczasowych efektów naszej pracy – dynamicznie rozwijającego się zespołu, szerokiego portfolio Klientów i jakości świadczonych usług prawnych potwierdzonej nagrodami, czy wyróżnieniami oraz opiniami Klientów.

Nasi Klienci wiedzą, że stawiamy ich sprawy na pierwszym miejscu. Nie ma znaczenia czy pracujemy dla osób prywatnych czy przedsiębiorców, każdemu poświęcamy czas i oddajemy swoje kompetencje by osiągać jak najlepsze efekty dla Klienta.

ZWYCIĘSTWO NASZYCH KLIENTÓW TO TEŻ NASZ SUKCES!

Nasza Kancelaria jest jednym z krajowych liderów w obsłudze „spraw frankowych”, czyli kredytów hipotecznych waloryzowanych do waluty obcej. Mamy na koncie bodaj najwyższą

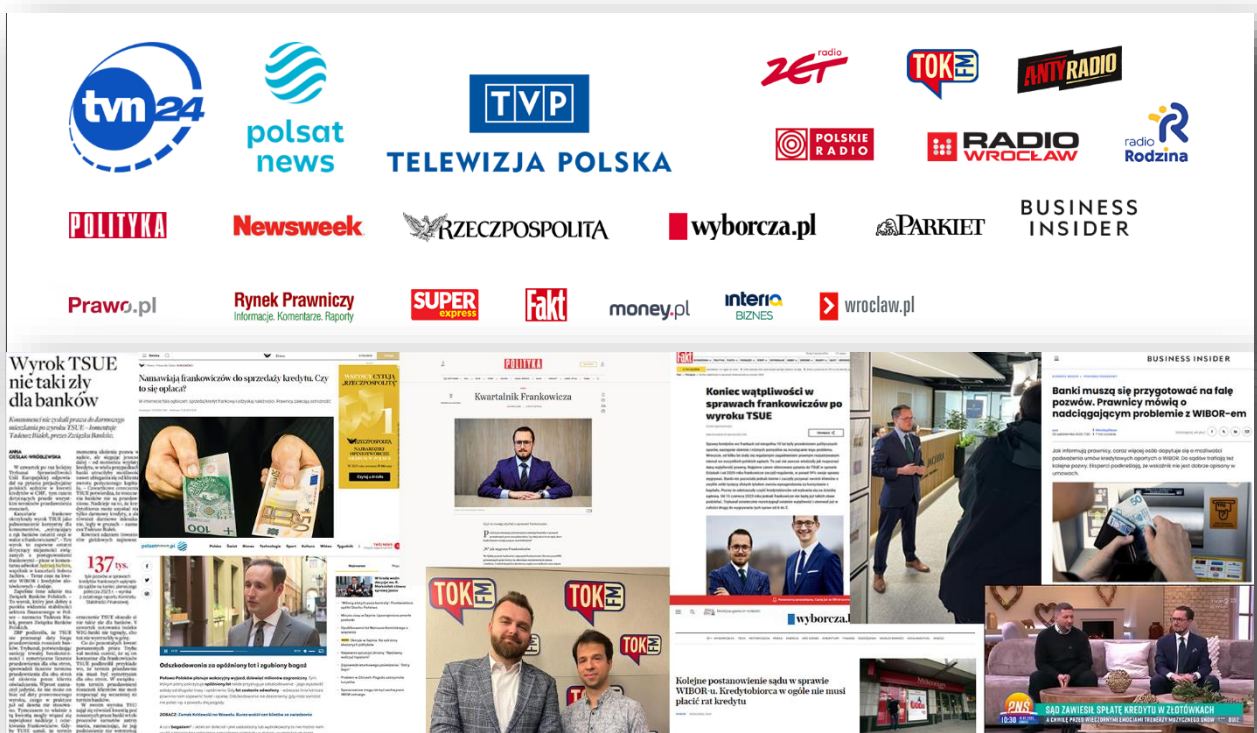
liczbę wygranych, sięgającą już ponad **ok. 2.500 spraw**¹. Ponadto nasza skuteczność sięga 99%², bo tyle spraw wygrywamy w sądach na terenie całej Polski.

Sukcesywnie rozwijamy inne **specjalizacje** – obsługę prawną firm, praktykę rodzinną i prawo energetyczne (inwestycje w biogazownie). Nie są nam obce sprawy z zakresu kodeksu karnego, prawa pracy czy ubezpieczeń społecznych i odszkodowań, a także innych dziedzin prawa.

Cyklicznie plasujemy się wysoko w najważniejszym, prestiżowym rankingu dziennika Rzeczpospolita. Kancelaria zajmuje 3. miejsce w XXII edycji **Rankingu Kancelarii Prawniczych 2024** w kategorii regionalnej.

Często pojawiajemy się w mediach w roli eksperta. Czasami są to wizyty z naszymi Klientami, którzy opowiadają swoją historię.

Ukoronowaniem naszych starań są nagrody i certyfikaty, ale nie tylko. To także możliwość wspierania innych, dzielenie się dobrem przez darowizny, udział w akcjach charytatywnych, czy sponsoring.

Potrzebujesz prawnika lub porady prawnej? Skontaktuj się z nami!

 biuro@sobotajachira.pl lub **71 737 37 22**.

¹ Dane własne.

² Dane własne.

2 PRACOWNIK NA URLOPIE

Autor: **Karolina Czerwińska** – prawnik, mentor: **Przemysław Sobiesiak** – adwokat.

Planując urlop wypoczynkowy pojawiać mogą się ważne pytania – czy pracodawca może żądać powrotu z urlopu? Co w takiej sytuacji z poniesionymi kosztami? Czy pracownik może korzystać w trakcie urlopu z powierzonego mu służbowego sprzętu? Celem bliższego nakreślenia tej problematyki serdecznie zapraszamy do dalszej lektury. Na początek kilka słów o samym urlopie.

Prawo do wypoczynku (prawo do urlopu) przysługuje wszystkim pracownikom na mocy art. 14 Kodeksu Pracy³ w związku z art. 66 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Każdemu pracownikowi przysługuje prawo do corocznego, nieprzerwanego i przede wszystkim płatnego urlopu wypoczynkowego.

Wymiar urlopu jaki przysługuje pracownikowi uzależniony jest od długości całkowitego okresu zatrudnienia i wynosi 20 dni dla pracowników, których staż pracy wynosi mniej niż 10 lat lub 26 dni, kiedy jest dłuższy niż 10 lat. Warto wskazać, iż na podstawie art. 155 Kodeksu Pracy do okresu pracy, na podstawie którego ustalany jest wymiar urlopu, wliczają się również okres nauki – np. z tytułu ukończenia szkoły wyższej do okresu pracy wlicza się 8 lat, więc pracownik po przepracowaniu dwóch kolejnych lat uzyska prawo do 26 dni urlopu. Wskazane w niniejszej regulacji okresy nie podlegają jednak sumowaniu – za ukończenie szkoły średniej do okresu zatrudnienia doliczane są 4 lata, jeśli pracownik ukończy dodatkowo szkołę policealną, za którą doliczone zostanie 6 lat, to do okresu zatrudnienia doliczone zostanie 6 lat, a nie - gdyby powyższe okresy zsumować - 10 lat.

³ Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz.U. 1974 nr 24 poz. 141)

Prawo do urlopu pracownik nabywa w pełnym wymiarze wraz z rozpoczęciem roku kalendarzowego. Inaczej jednak wygląda to w sytuacji pierwszorazowego podjęcia pracy – pracownik uzyskuje wtedy prawo do urlopu z upływem każdego pełnego miesiąca w wymiarze 1/12 wymiaru urlopu, który przysługiwałby po przepracowaniu pełnego roku – np. pracownikowi zatrudnionemu po raz pierwszy, któremu ze względu na staż pracy przysługuje 20 dni urlopu, po przepracowaniu 6 miesięcy przysługiwało będzie 10 dni urlopu.

Ograniczeniu podlega również wymiar urlopu pracowników zatrudnionych na niepełny etat – ustalany jest on proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy takiego pracownika – np. pracownik pracujący na 1/2 etatu, któremu ze względu na staż pracy przysługuje 26 dni urlopu, będzie uprawniony do wykorzystania 13 dni urlopu wypoczynkowego.

2.1 Czy pracodawca ma obowiązek sporządzić plan urlopów?

Pracodawca nie ma w obecnym stanie prawnym obowiązku ustalania planu urlopów w dwóch sytuacjach – jeśli wyrazi na to zgodę działająca na terenie zakładu praca organizacja związkowa lub gdy takiej organizacji w zakładzie pracy nie ma. Poza tymi dwoma wyjątkami pracodawca pozostaje w obowiązku sporządzić plan urlopów, biorąc pod uwagę wnioski pracowników oraz ich wpływ na funkcjonowanie zakładu pracy. Plan urlopów może być przez pracodawcę zmieniony, a wnioski składane przez pracowników mogą zostać nieuwzględnione. Warto również podkreślić, iż urlopów wziętych przez pracowników na żądanie nie uwzględnia się w wyżej wspomnianym planie.

2.2 Co gdy pracodawca odwoła nas z urlopu?

Na podstawie przepisów Kodeksu Pracy, dopuszczalne jest, aby pracodawca odwołał pracownika z urlopu, natomiast możliwe jest to wyłącznie wtedy, gdy jego obecność w miejscu pracy wymagana jest przez okoliczności, których nie sposób było przewidzieć w momencie rozpoczęcia urlopu. Aby odwołanie z urlopu było skuteczne, konieczne jest złożenie go w odpowiedniej formie – jak wskazuje Sąd Najwyższy, oświadczenie woli o odwołaniu pracownika z urlopu musi zostać złożone w formie umożliwiającej pracownikowi zapoznanie się z jego treścią⁴. Niniejszy wymóg nie zostanie spełniony, jeśli np. odwołanie wysłane zostanie na prywatną skrzynkę mailową pracownika lub gdy oświadczenie takie nie zostanie wyrażone wprost, tylko wyinterpretowane z komunikacji między pracownikiem a pracodawcą – np. z rozmowy telefonicznej podczas której pracodawca wskaże, iż pracownik jest potrzebny w pracy, bez szczegółowego doprecyzowania.

Warto wskazać, iż odwołanie pracownika z urlopu traktuje się w praktyce jako polecenie służbowe, którego niewykonanie może nieść za sobą negatywne skutki w postaci upomnienia, nagany, kary pieniężnej, czy nawet rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia z powodu ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych.

Skoro pracownik nie może odmówić odwołania z urlopu, to co w sytuacji, gdy wykupił wycieczkę, nabył bilety lotnicze czy bezzwrotnie zarezerwował pobyt w hotelu?

Pracodawca ma obowiązek pokryć koszty poniesione przez pracownika, jeśli są one w bezpośrednim związku z odwołaniem go z urlopu. Obejmuje to np. zwrot poniesionych przez

⁴ Wyr. Sądu Najwyższego z 8.03.2017 r., II PK 26/16

pracownika kosztów w związku z zakupem biletów lotniczych, wycieczek poprzez biuro podróży, czy wszelkich zaliczek i kosztów poniesionych w związku z zarezerwowanym miejscem akomodacji na urlopie. Pracodawca ma obowiązek zwrócić również koszty poniesione w związku z wcześniejszym powrotem rodziny pracownika z urlopu. Koniecznym jest rzetelne udokumentowanie poniesionych przez pracownika kosztów, w celu możliwości określenia dokładnej kwoty podlegającej zwrotowi. Nie dotyczy to, jednakże tzw. utraconych korzyści pracownika jak np. zarobku z tytułu dodatkowego zatrudnienia na czas urlopu.

2.3 Czy pracodawca może przesunąć termin naszego urlopu?

Urlop wypoczynkowy na podstawie art. 164 Kodeksu Pracy może zostać przesunięty na wniosek samego pracownika umotywowany ważnymi przyczynami, jak również może zostać przesunięty przez samego pracodawcę, jeżeli nieobecność pracownika spowodowałaby poważne zakłócenia toku pracy. Ustawodawca nie wskazuje konkretnych przyczyn, których zaistnienie mogłoby usprawiedliwić przesunięcie terminu urlopu, natomiast wskazana regulacja dotyczy wyłącznie takich przyczyn, które były nieznane pracodawcy w momencie sporządzania planu urlopów. W doktrynie⁵ wskazuje się np. na niespodziewane awarie w zakładzie, kontrole odpowiednich organów czy niespodziewane przesunięcie zakończenia realizowanych projektów.

Ustawa nie reguluje kwestii zwrotu ewentualnych kosztów poniesionych w związku z przesunięciem urlopu przez pracodawcę – jak wspomniano powyżej przy instytucji odwołania z urlopu są to np. koszty poniesione w związku z wykupioną wycieczką, bezzwrotną ofertą akomodacji na urlopie czy zakup biletów lotniczych. Jak wskazuje się w praktyce oraz w doktrynie, w takich sytuacjach możliwe jest analogiczne zastosowanie regulacji dotyczącej zwrotu kosztów przez pracodawcę w sytuacji odwołania z urlopu – zostaną one zwrócone, jeśli pozostają one w bezpośrednim związku z przesunięciem urlopu.

2.4 Odpowiadać na urlopie na służbowe wiadomości i telefony?

Jak wskazał Sąd Najwyższy, pracownik korzystający z urlopu wypoczynkowego jest czasowo zwolniony z obowiązku świadczenia pracy i czasowo pozostaje poza sferą pracowniczego podporządkowania. Oznacza to, iż nie ma obowiązku utrzymywać w tym okresie codziennego kontaktu z pracodawcą, a zobowiązanie przez pracodawcę do pozostawania w gotowości do pracy, czy wymuszanie na pracowniku świadczenia pracy bez uprzedniego odwołania go z urlopu jest niedopuszczalne, gdyż stanowi zaprzeczenie istoty urlopu, jakim jest wypoczynek⁶. Wobec czego pracownik przebywający na urlopie wypoczynkowym nie ma obowiązku odpowiedzi na służbowe wiadomości oraz telefony, choć należy pamiętać, iż pracodawca w nagłym przypadku może podjąć próbę kontaktu, jeśli spełnione zostaną przesłanki i koniecznym będzie odwołanie pracownika z urlopu.

2.5 Używać sprzętu służbowego na urlopie czy nie?

Sprzęt służbowy powierzony pracownikowi tak jak np. telefon, laptop czy samochód jest narzędziem pracy i powinien być wykorzystywany przez pracownika w celu realizacji powierzonych mu przez pracodawcę zadań. Kodeks Pracy nie reguluje bezpośrednio kwestii

⁵ W. Muszalski, K. Walczak (red.), Kodeks pracy. Komentarz. Wyd. 14, Warszawa 2024

⁶ Wyr. Sądu Najwyższego z 23.03.2017 r., I PK 130/16

korzystania ze sprzętu służbowego w celach prywatnych. To, czy pracownik może korzystać z powierzonych mu urządzeń, uzależnione jest od obowiązującego w danym zakładzie pracy regulaminu, zawartej z pracownikiem umowy czy innych indywidualnych ustaleń z pracodawcą.

Jeśli mają Państwo trudności z odzyskaniem od pracodawcy poniesionych kosztów w związku z odwołaniem z urlopu, czy w razie niesłusznego poniesienia przez Państwa konsekwencji za rzekome niewykonywanie obowiązków pracowniczych w okresie urlopu, zapraszamy do kontaktu z naszym wykwalifikowanym zespołem prawników, który odpowie na te oraz wiele innych pojawiających się pytań.

Potrzebujesz prawnika lub porady prawnej? Skontaktuj się z nami!

 biuro@sobotajachira.pl lub **71 737 37 22.**

 SOBOTA JACHIRA
KANCELARIA PRAWNA

#SUKCES

POMOC FRANKOWICZOM

**Wygraliśmy 2 500 razy
z bankami!**

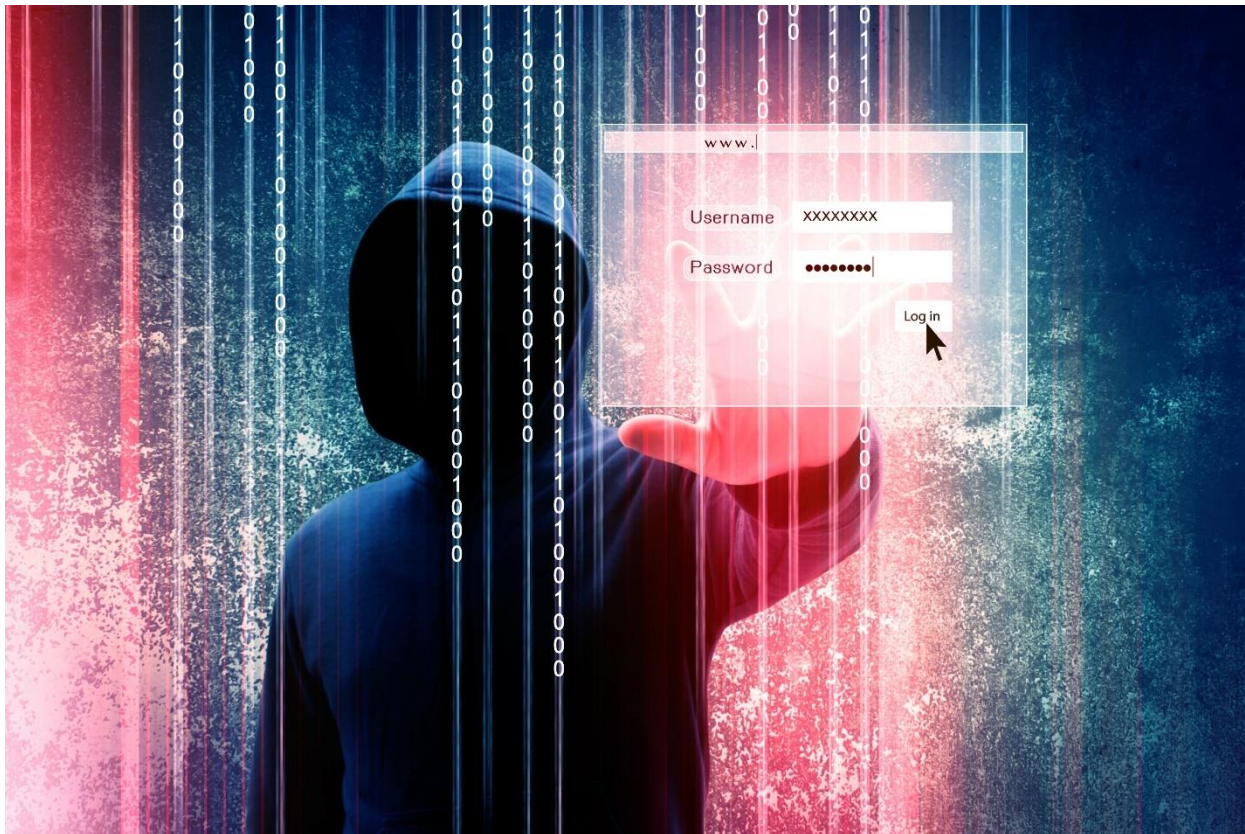
Podium w rankingu kancelarii prawnych
 RZECZPOSPOLITA **2022, 2023 i 2024**

The graphic features two men in blue suits standing in front of a wall of framed newspaper clippings. The text is overlaid on a dark blue background with a pink highlight for the main headline.

Sukcesy na skalę całego kraju.

3 JAK CHRONIĆ SWOJE DANE OSOBOWE PODCZAS WYJAZDU NA WAKACJE?

Autor: **Anna Maksymczak** – radca prawny.

Planując wakacje zapewne chcesz się zrelaksować i cieszyć chwilą, a nie martwić się o ochronę swoich danych osobowych. Jednakże jest to ważny temat, którego nie można pominąć, bowiem konsekwencje naszej nieostrożności mogą być bardzo duże.

W tym artykule dowiesz się, jak zadbać o swoje dane osobowe podczas pobytu w hotelach czy kurortach, na co zwracać uwagę podczas korzystania z mediów społecznościowych oraz co zrobić, jeśli padniesz ofiarą kradzieży tożsamości.

3.1 Ochrona Danych Osobowych w hotelach – jak to zrobić?

Kiedy dokonujesz rezerwacji lub meldujesz się w hotelu, zostaniesz poproszony o podanie danych osobowych takich jak: imię, nazwisko, PESEL, numer dowodu osobistego lub paszportu. Zgodnie z RODO⁷ (ogólne Rozporządzenie o Ochronie Danych Osobowych), hotele muszą przetwarzać te informacje zgodnie z prawem i chronić je przed nieautoryzowanym dostępem. Twoje dane przetwarzane będą tylko wtedy, gdy wyraziłeś na to zgodę lub gdy jest to niezbędne np. do wykonania umowy czy ze względu na realizację obowiązków prawnych ciążących na

⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)

administratorze. Szczególną uwagę zwróć na to, które dane są wymagane, a które przekazujesz dobrowolnie i w jakim celu.

Główne zasady, według których powinno odbywać się przetwarzanie danych osobowych to m.in.:

- **Minimalizacja danych** – zbieranie tylko tych danych, które są niezbędne do celów, w jakich są przetwarzane.
- **Bezpieczeństwo danych** – zapewnienie odpowiednich środków technicznych i organizacyjnych, aby chronić dane przed nieautoryzowanym dostępem, utratą czy zniszczeniem.
- **Transparentność** – podczas rejestracji powinieneś być poinformowany o celach przetwarzania danych, odbiorcach danych oraz Twoich prawach jako osoby, której dane dotyczą.

Na co szczególnie należy zwrócić uwagę chcąc chronić swoje dane podczas pobytu w hotelu?

- **Rejestracja w hotelu.** Podczas rejestracji lub meldunku w hotelu upewnij się, że podajesz tylko niezbędne dane. Jeśli pracownik hotelu prosi o dodatkowe informacje, zapytaj, dlaczego są potrzebne i jak będą chronione. Możesz również poprosić, aby hotel usunął kopie Twoich dokumentów po ich weryfikacji.
- **Korzystanie z Wi-Fi.** Bądź ostrożny podczas korzystania z bezpłatnego Wi-Fi! Upewnij się, że sieć jest zabezpieczona. Unikaj logowania się na konta bankowe czy inne strony www szczególnie istotne (np. profil zaufany) przez publiczne Wi-Fi. Jeśli to możliwe, korzystaj z VPN (Virtual Private Network), aby zabezpieczyć swoje połączenie.
- **Sejfy hotelowe.** Wiele hoteli oferuje sejfy w pokojach. Korzystaj z nich, aby przechowywać swoje dokumenty i cenne przedmioty.

Pamiętaj, że jako osoba, której dane są przetwarzane, masz określone prawa związane z gromadzeniem i przetwarzaniem Twoich danych osobowych. Są to:

- Prawo dostępu – możesz zażądać dostępu do swoich danych i informacji o ich przetwarzaniu.
- Prawo do sprostowania – masz prawo żądać sprostowania nieprawidłowych danych osobowych.
- Prawo do usunięcia danych – możesz żądać usunięcia danych, jeśli cel, w którym były przetwarzane został spełniony lub gdy dane osobowe są przetwarzane niezgodnie z prawem.
- Prawo do ograniczenia przetwarzania – w określonych sytuacjach możesz żądać ograniczenia przetwarzania. Dotyczy to każdego przypadku, w którym nie wiadomo, czy i kiedy Twoje dane osobowe zostaną usunięte lub np. gdy kwestionujesz prawidłowość danych osobowych.
- Prawo do przenoszenia danych – prawo do przenoszenia danych do innego administratora przysługuje wówczas, gdy przetwarzanie danych odbywa się w sposób zautomatyzowany na podstawie zgody lub w celu wykonania umowy. Dane, które mają być przeniesione muszą dotyczyć osoby żądającej ich przeniesienia.

Masz także prawo do:

- wniesienia sprzeciwu wobec określonego przetwarzania – np. jeżeli Twoje dane osobowe są przetwarzane do celów marketingu bezpośredniego,

- nie podlegania decyzji, która opiera się wyłącznie na zautomatyzowanym przetwarzaniu, w tym profilowaniu, i wywołuje wobec Ciebie skutki prawne lub w podobny sposób istotnie na Ciebie wpływa.

Decyzja, która opiera się wyłącznie na zautomatyzowanym przetwarzaniu, oznacza decyzję, która została podjęta za pomocą środków technicznych bez udziału człowieka. W przypadku pełnej automatyzacji przetwarzania nie masz możliwości oddziaływania na przebieg tego procesu, a procedury zautomatyzowane mogą nie uwzględniać okoliczności istotnych dla oceny Twojej osoby. Chodzi jednak o pełną automatyzację decyzji. Ma ona dotyczyć całego procesu podejmowania decyzji, a nie tylko jego części. Często praktyką podczas podejmowania decyzji jest korzystanie ze wsparcia informatycznego, np. decyzja kredytowa w banku, wówczas nie jest już to proces w pełni zautomatyzowany.

3.2 Bezpieczne Korzystanie z Mediów Społecznościowych

Wielu z nas lubi dzielić się wakacyjnymi zdjęciami i relacjami na Instagramie czy Facebooku. Pamiętaj jednak o kilku zasadach, aby nie stać się łatwym celem dla osób nieuczciwych:

- **Nie udostępniaj lokalizacji** – lepiej wstaw zdjęcia po powrocie do domu. Informowanie wszystkich, że jesteś daleko, może być zaproszeniem do dokonania kradzieży w domu lub firmie.
- **Sprawdź ustawienia prywatności** – upewnij się, że Twoje posty widzą tylko znajomi. Możesz również tworzyć specjalne listy, aby udostępniać treści tylko wybranym osobom.
- **Uważaj na przypadkowe ujawnienie danych** – unikaj publikowania zdjęć, na których widać dokumenty, bilety lotnicze czy rachunki. Mogą zawierać dane osobowe, które łatwo wykorzystać w nieuczciwy sposób, np. do wzięcia pożyczki lub zakupu na raty.

3.3 Co zrobić w przypadku kradzieży tożsamości?

W pierwszej kolejności wyjaśnijmy czym jest współcześnie kradzież tożsamości, która to została wpisana do systemu kar w Kodeksie Karnym⁸. To przechwycenie i wykorzystanie danych osobowych bez wiedzy i zgody właściciela w celu wyrządzenia szkody majątkowej lub osobistej. To znaczy, że mogą być wykorzystane np. do zaciągnięcia kredytu, wykupienia abonamentu, oszukania innych osób, czy zaszkodzenia Tobie w jeszcze inny sposób.

Takie dane to nie tylko imię i nazwisko, adres zamieszkania, numer i seria dowodu osobistego czy PESEL, to także adres e-mail, dane dostępowe do mediów społecznościowych czy zdjęcie.

Podejrzewasz, że Twoje dane osobowe (w tym seria i numer dowodu osobistego) zostały wykorzystane w nieuprawniony sposób – np. ktoś zaciągnął na Twoje dane kredyt w banku albo podpisał umowę z operatorem telekomunikacyjnym? Oto co powinieneś zrobić:

- **Dokonaj zgłoszenia do dowolnego organu gminy.** W zgłoszeniu uprawdopodobnij, że takie zdarzenie miało miejsce. Urzędnik może Cię poprosić o przedstawienie informacji uzasadniających zgłoszenie. Jeśli masz ukończone 18 lat i zgłosisz podejrzenie nieuprawnionego wykorzystania swoich danych osobowych, Twój numer PESEL zostanie zastrzeżony z urzędu.

⁸ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz.U. 1997 nr 88 poz. 553)

- **Zgłoś kradzież tożsamości organom ścigania** — zgłoszenia możesz dokonać osobiście na policji, co pozwoli potwierdzić Twoją tożsamość.
- **Skontaktuj się z bankiem** – jeśli podejrzewasz, że Twoje karty debetowe lub kredytowe zostały skradzione, natychmiast skontaktuj się z Bankiem m.in. w celu zablokowania kart.
- **Zgłoś się do Biura Informacji Kredytowej (BIK)** – powiadomienie BIK może utrudnić zaciągnięcie kredytów na Twoje nazwisko.
- **Zmień wszystkie hasła** – przede wszystkim te do kont bankowych, e-maili oraz mediów społecznościowych.
- **Zastrzeż numer PESEL** – możesz jeszcze przed dokonaniem zgłoszenia zastrzec natychmiastowo swój numer PESEL między innymi poprzez profil zaufany, aplikację mObywatel.

Kradzież danych osobowych jest przestępstwem, które podlega karze zgodnie z przepisami Kodeksu Karnego. W ramach tych przepisów, naruszanie prywatności i nieuprawnione przejęcie danych osobowych są traktowane jako przestępstwa, które mogą mieć poważne konsekwencje dla sprawców.

Pierwszy z przepisów to art. 275 kodeksu karnego dot. kradzieży, przywłaszczenia lub posługiwania się dokumentem stwierdzającym tożsamość innej osoby albo jej prawa majątkowe. Za to przestępstwo przewidziana jest grzywna, kara ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. Tej samej karze podlega sprawca, który bezprawnie przewozi, przenosi lub przesyła za granicę dokument stwierdzający tożsamość innej osoby albo jej prawa majątkowe.

Przestępstwo posługiwania się cudzym dokumentem jest ścigane z urzędu. Oznacza to, że będąc pokrzywdzonym, możesz zawiadomić prokuraturę lub najbliższą jednostkę policji o zdarzeniu, które Cię spotkało. Organy ścigania zajmą się nimi po Twoim zgłoszeniu. Nie będziesz musiał składać prywatnego aktu oskarżenia.

Drugi to artykuł 190a § 2 kodeksu karnego według którego za podszywanie się pod inną osobę, wykorzystanie jej wizerunku, innych jej danych osobowych lub inne danych, za pomocą których jest ona publicznie identyfikowana grozi kara pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8. Kluczowe znaczenie ma tutaj cel nieuczciwej osoby – należy wykazać, iż miała ona na celu wyrządzenie szkody majątkowej lub osobistej.

Ściganie tego przestępstwa następuje na wniosek pokrzywdzonego. Ściganie na wniosek różni się od ścigania z urzędu tym, iż do prowadzenia postępowania karnego konieczne jest uzyskanie wniosku uprawnionej osoby.

3.4 Twoje Dane osobowe to dobra osobiste

Zgodnie z art. 23 Kodeksu Cywilnego⁹ Dobra osobiste człowieka, to w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

⁹ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz.U. 1964 nr 16 poz. 93)

Zatem w przypadku kradzieży danych osobowych w grę wchodzi również naruszenie dóbr osobistych. Samo posłużenie się Twoimi danymi osobowymi jest już naruszeniem. Posłużenie się i doprowadzenie do nadania osobie o danym imieniu i nazwisku „etykiety” np. osoby niepłacącej rachunków, czyli niesolidnego dłużnika, dodatkowo urealnia możliwość domagania się zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, nawet jeżeli nie poniosłeś żadnej szkody w sensie uszczerbku majątkowego (bo np. jednak nie doszło do egzekucji z powodu nieuregulowania rachunków).

W sensie cywilnym mamy więc do czynienia z deliktem czyli czynem niedozwolonym, rodzącym odpowiedzialność odszkodowawczą. Stanowi o tym art. 415 Kodeksu cywilnego, który wprost wskazuje, iż kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia.

3.5 Podsumowanie

Twoje dane osobowe są cennym zasobem, który trzeba je chronić. Ostrożność należy zachować zawsze, zwłaszcza podczas wakacji, kiedy zdarza się nam być mniej uważnym. Pamiętaj o kilku prostych działaniach, które pomogą Ci zadbać o bezpieczeństwo Twoich danych osobowych:

- Świadomie przekazuj swoje dane osobowe, zawsze sprawdzaj komu i w jakim celu oraz na jaki czas je udostępniasz, zaczynając od komunikatu na stronie internetowej którą odwiedzasz, po recepcję hotelu gdzie się meldujesz na wakacje,
- Zwracaj uwagę na to, komu przekazywane są Twoje dane osobowe na podstawie udzielonej zgody na udostępnienie – np. jakim podmiotom, Partnerom,
- Dbaj, by Twoje dane były chronione – torebka zapięta, a ekran telefonu czy tabletu zabezpieczony hasłem,
- Jeśli nie musisz, nie korzystaj z publicznych sieci Wi-Fi, jeśli masz możliwość użyj urządzenia z którego nie korzystasz realizując płatności, czy innych ważnych serwisów jak mObywatel,
- Zmieniaj regularnie hasła dostępowe do najważniejszych miejsc w sieci, jak konto bankowe, poczta mailowa, stosując silne hasła, zwłaszcza przed i po urlopie,
- Nie udostępniaj publicznie informacji, zwłaszcza w social mediach, które pozwolą Cię zidentyfikować i zlokalizować,
- Kradzież danych, to przestępstwo, więc każdorazowo zgłaszaj je odpowiednim służbom i postępuj zgodnie z ich poleceniami.

Większość porad w tym artykule to sugestie dobrych nawyków, które powinniśmy w sobie wyrobić i zadbać, by nasi bliscy też je przyswoili, zwłaszcza dzieci. To one bowiem najczęściej ulegają spontanicznym reakcjom i nieświadomie udostępniają swoje dane. Warto edukować dzieci jak powinny chronić swoje dane i swój wizerunek, zwłaszcza w internecie.

Dzięki temu wszystkiemu będziesz mógł cieszyć się spokojnym i bezpiecznym wypoczynkiem.

Jeśli zaś dojdzie do kradzieży danych lub tożsamości, postępuj zgodnie z w/w krokami lub skontaktuj się z prawnikiem.

Potrzebujesz prawnika lub porady prawnej? Skontaktuj się z nami!

 biuro@sobotajachira.pl lub **71 737 37 22.**

4 O CZYM PAMIĘTAĆ, KIEDY CHCEMY PRZYWIEZĆ PAMIĄTKI Z WAKACJI?

Autor: **Agnieszka Lewek** – adwokat.

Z wakacji za granicą, oprócz wspomnień oraz wypoczętej głowy i ciała, przywozimy ze sobą różne przedmioty jako pamiątki. W tym celu często udajemy się do różnych sklepów z pamiątkami i zaopatrujemy się w miejscowe souvenirs dla naszych bliskich lub też dla nas samych.

Przed wyborem pamiątek warto jednak wiedzieć czy przewóz ich jest zgodny z prawem.

4.1 W trosce o środowisko naturalne

Szczególnie należy zwrócić uwagę na pamiątki, które przywozimy z krajów z poza terytorium Unii Europejskiej i w tym celu przed ich zakupem zapoznać się z Konwencją z Waszyngtonu z dnia 3 marca 1973 r. o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem, która znana jest także pod nazwą konwencji waszyngtońskiej lub CITES. Powstała w celu ochrony bioróżnorodności na Ziemi, nie tylko aby zapobiegać wywożeniu zasobów naturalnych i związanych z tym nielegalnymi procedurami, ale również by powstrzymać inwazję jednych gatunków do innych, obcych ekosystemów by je dominować i bezpowrotnie zmieniać, a nawet niszczyć. Konwencja obowiązuje w większości państw na świecie – 183 kraje ją ratyfikowały.

Przepisy w/w konwencji waszyngtońskiej wymieniają 34 tysiące gatunków roślin i zwierząt, które znajdują się pod szczególną, ścisłą ochroną. Z wyszczególnieniem roślin i zwierząt w konwencji wiąże się fakt, że nie można przewozić przedmiotów wykonanych z tychże właśnie

gatunków, które znajdują się pod ścisłą ochroną. Nielegalne jest zatem przewożenie do kraju zagrożonych roślin i zwierząt oraz ich części, w tym przedmiotów wykonanych z nich. Przywóz lub wywóz takich okazów jest zabroniony, chyba że osoba, która je przewozi posiada odpowiednie zezwolenia lub świadectwa - tzw. CITES.

Należy zwrócić uwagę także na to, że w wielu krajach występują lokalne regulacje prawne, które precyzują jakich rzeczy nie wolno przewozić. Zachęcamy zatem aby każdorazowo upewnić się w kraju, do którego podróżujemy czy zakupiona przez nas rzecz może być wwieziona do Polski.

Poniżej przedstawiamy listę przedmiotów, których nie wolno legalnie wwozić do Polski z zagranicy.

- **Wyroby pochodzenia zwierzęcego:**

- Kość słoniowa, róg nosorożca. Te gatunki są zagrożone wyginięciem a handel ich częściami jest surowo zabroniony.
- Skóra dzikich zwierząt. Pamiętaj, że pasek, torebka czy buty ze skóry krokodyla, węża, wilka, niedźwiedzia czy innych dzikich zwierząt mogą pochodzić z nielegalnego źródła.
- Koralowce i muszle. Te żywe organizmy i ich fragmenty są niezbędne dla zdrowia raf koralowych. Zbieranie ich może niszczyć te ekosystemy.
- Wyroby ze skorup żółwi morskich. Wszystkie żółwie morskie są gatunkami zagrożonym a handel nimi i ich częściami ciała jest zabroniony.

- **Rośliny i zwierzęta:**

- Egzotyczne rośliny i zwierzęta. Niektóre gatunki roślin i zwierząt mogą być objęte zakazem wywozu z kraju, do którego podróżujesz. Upewnij się, że przed zakupem znasz lokalne przepisy.
- Żywe zwierzęta. Wymaga każdorazowo odpowiednich zezwoleń kraju wywozu i wwozu (np. paszportu, zaświadczeń o stanie zdrowia czy CITES).

4.2 Uważaj na leki i antyki

Jeśli chorujesz lub chcesz zabrać ze sobą specyfiki na wszelki wypadek, pamiętaj, że niektóre leki i suplementy diety mogą być niedozwolone w kraju do którego je chcesz wwieźć. Przed zakupem należy sprawdzić listę zakazanych substancji. To samo dotyczy wwozu lekarstw do Polski czy Unii Europejskiej. Szczególną uwagę zwrócić trzeba na medykamenty medycyny dalekiego wschodu. Substancje te mogą bowiem zawierać rośliny lub części zwierząt, które są objęte ochroną.

Z oczywistych powodów wwóz broni i materiałów wybuchowych jest nielegalny w większości krajów. Jeśli jest dozwolony to tylko na podstawie ściśle określonych procedur do których należy bezwzględnie się dostosować.

Przedmioty o wartości historycznej lub archeologicznej mogą należeć do dziedzictwa narodowego kraju, z którego je wywozisz. W niektórych regionach świata za próbę wywozu artefaktów grożą bardzo wysokie kary więzienia, jak np. w Iraku. Dlatego znaleziony kawałek „skorupy” lepiej zostawić na miejscu i nie pakować do bagażu jako pamiątki. Oprócz powyższej listy zawsze warto sprawdzić ograniczenia celne kraju, z którego wracamy. Informacje te można znaleźć na stronach internetowych ambasad lub konsulatów.

4.3 Ograniczenia w zakresie wyrobów alkoholowych i nikotynowych

Istotnym ograniczeniem są także występujące limity, które mogą się różnić w zależności od tego jakim środkiem transportu podróżujemy w zakresie wwożonych do Polski z krajów z poza UE wyrobów tytoniowych i alkoholowych.

Warto zapoznać się z przewodnikami i informacjami na temat kraju docelowego, które podaje Ministerstwo Spraw Zagranicznych na swoich stronach internetowych, by ustrzec się przed dotkliwymi konsekwencjami. Informacje w tym zakresie można także każdorazowo weryfikować na stronie granica.gov.pl.

4.4 Jaka grozi kara za przewożenie pamiątek niezgodne z przepisami?

Przewożenie, niezgodnie z przepisami, przez granicę UE okazów, które należą do gatunków zagrożonych wyginięciem **jest przestępstwem** - na mocy art. 128 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. Nr 92 poz. 880 z późn. zm.).

Grozi za to **kara pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat**.

Przepisy dopuszczają pewne odstępstwa i wyjątki od ogólnych zasad, ale ich zastosowanie wymaga dokładnej analizy konkretnego przypadku.

4.5 Gdzie weryfikować informacje na temat wwozu lub wywozu pamiątek?

Szczegółowe informacje można uzyskać w:

1. Ministerstwie Środowiska – Departament Ochrony Przyrody,
2. Izbach Administracji Skarbowej – koordynatorzy ds. CITES,
3. Ministerstwie Finansów - Departament Cel w Ministerstwie Spraw Zagranicznych.

Przepisy dot. przewozu przez granicę UE znajdują się w:

- rozporządzeniu Rady (WE) nr 338/97 z dnia 9 grudnia 1996 r. w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory w drodze regulacji handlu nimi,
- rozporządzeniu Komisji (WE) Nr 865/2006 z dnia 4 maja 2006 r. ustanawiającym przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 339/97 w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory w drodze regulacji handlu nimi,
- rozporządzeniu Komisji (UE) Nr 2019/2117 z dnia 29 listopada 2019 r. zmieniającym rozporządzenie Rady (WE) nr 338/97 w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory w drodze regulacji handlu nimi – lista gatunków zagrożonych wyginięciem.

Przepisy krajowe i karne, które regulują postanowienia przepisów UE znajdziesz w Ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. Nr 92,poz. 880 z późn. zm.).

4.6 Podsumowanie

Pamiętać należy, że przywożąc pamiątki z wakacji, bierzemy odpowiedzialność za to, co kupujemy. Wybierajmy zatem świadomie i nie przyczyniamy się do niszczenia środowiska naturalnego lub nielegalnego handlu.

Zamiast kupować kontrowersyjne pamiątki, rozważmy lokalne rękodzieła, zdjęcia lub przysmaki, które nie tylko będą stanowić miłą pamiątkę z podróży, ale również będą wsparciem dla lokalnej społeczności.

Mając na uwadze najczęściej wybierane kierunki podróży oraz najczęściej przewożone zakazane „pamiątki” przedstawiamy listę zabronionych przedmiotów w wybranych krajach:

- **AFRYKA:** Z terenu całej Afryki nie wolno wywozić diamentów nieoszlifowanych, pamiątek wykonanych z kości słoniowej lub części innych zwierząt (np. skór krokodyli, węży dusicieli, zebr, dzikich kotów i antylop, rogi nosorożców, koralowce, muszle przydaczni, czy pancerze z żółwi morskich) oraz wyrobów galanteryjnych wykonanych ze skór zagrożonych gatunków bez odpowiedniego certyfikatu. Nie można również przewozić żywych zwierząt i sukulentów.
- **AMERYKA PD:**
 - Większość krajów tego kontynentu zabrania wywożenia papug, dzikich ptaków, produktów ze skór krokodyli, żółwi morskich, pajaków ptaszników, a także kaktusów, drewna tropikalnego i wyrobów z nich wszystkich.
 - Meksyk zabrania wywożenia i wwożenia świeżej żywności.
 - Z terenu Argentyny i Meksyku nie wolno wywozić papug, dzikich ptaków, produktów ze skór krokodyli, żółwi morskich, pajaków ptaszników, a także kaktusów i drewna tropikalnego oraz wyrobów z nich.
 - Z Kuby można zabrać ograniczoną ilość cygar i alkoholu, ale nie można zabrać produktów z żółwi morskich, koralowców, muszli przydaczni i ślimaków (łac. Strombus gigas).
 - Wywożenie autentycznych dóbr kultury z krajów Ameryki Południowej - Peru czy Ekwadoru, jest również zabronione.
- **AMERYKA PŁ:** Z Kanady i USA nie można wywozić produktów ze skór krokodyli i ssaków morskich (jak walenie, morsy) oraz piór dzikich ptaków, muszli przydaczni, żywych gadów oraz wyrobów z niedźwiedzi.
- **AUSTRALIA:** Z całego kontynentu nie można zabierać muszli przydaczni i ślimaków, dzikich ptaków i koralowców.
- **AZJA:**
 - głównie z Chin, Indonezji, Filipin, Malezji i Wietnamu nie wolno wywozić wyrobów z kości słoniowej, żółwi morskich, muszli przydaczni, a także skór i wyrobów z krokodyli i węży, koralowców, motyli, ptaków, produktów tradycyjnej medycyny chińskiej, kości hipopotamów, wyrobów z wełny antylopy tybetańskiej, są także storczyków i drewna tropikalnego.
 - Nie można wywozić srebra i złota (poza przedmiotami osobistego użytku) z Indii.
 - w Tajlandii zabroniony jest przemyt wizerunku Buddy, a w Chinach warto uważać na zakup produktów paramedycznych.
 - Z Turcji nie można wywozić przedmiotów starszych niż 100 lat, minerałów, podróbek popularnych marek oraz określonych ilości kawy i herbaty.

Należy pamiętać, że brak wiedzy w tym zakresie nie uchroni nas przed prawnymi konsekwencjami i to na całym świecie. Warto również pamiętać, że sankcje różnią się w zależności od kraju.

Potrzebujesz prawnika lub porady prawnej? Skontaktuj się z nami!

 biuro@sobotajachira.pl lub zadzwoń na nr 71 737 37 22.

BEZPŁATNE WYDARZENIE

webinar

Z EKSPERTAMI

 **BANKOWEMU
BEZPRAWIU**

 SOBOTA JACHIRA
KANCELARIA PRAWNA

**Sandra
Ostrowska**
ADWOKAT

Artur Rasala
RADCA PRAWNY

Kredyty złotówkowe pod lupą

– czyli praktyczne podejście do
Sankcji Kredytu Darmowego (SKD)

OBEJRZYJ ONLINE

Ekspercka wiedza dostępna od ręki.

5 DZIECKO NA WAKACJACH

Autor: Justyna Kisała – aplikant adwokacki, mentor: dr Mateusz Szymura – adwokat.

5.1 Odpowiedzialność rodziców za szkody wyrządzone przez dziecko podczas wakacji

Wakacyjna aura sprzyja różnego rodzaju wyjazdom, a razem z nimi mogą pojawić się nieprzewidziane okoliczności, które uprzykrzą urlop. Gra w piłkę nożną z kolegami podczas kolonii to idealny sposób na spędzenie wolnego czasu. Jednak czasem uderzenie piłki, godne najlepszych piłkarzy na euro lub mistrzostwach świata, napotyka szybę, która rozbija się w drobny mak. Brzmi znajomo? Każdy rodzic na pewno nie raz zadał sobie pytanie: czy będę odpowiadał za szkody mojego dziecka wyrządzone podczas kolonii, obozu lub podczas wspólnych wakacji? W poniższym tekście odpowiadamy na to pytanie i radzimy co zrobić, gdy już dojedzie do takiej sytuacji.

Na wstępie należy wskazać, że odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez dziecko, regulowana jest przede wszystkim w kodeksie cywilnym (k.c.). W zależności od wieku i stopnia rozwoju dziecka odpowiedzialność mogą ponosić ich rodzice (opiekunowie), osoby pod których nadzór zostało oddane dziecko lub sam małoletni. Szczegółowe kwestie opisane są poniżej.

5.1.1 Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez dziecko do 13 roku życia podczas wakacji

Kiedy wybrzmiał ostatni czerwcowy, szkolny dzwonek, rozpoczynają się upragnione wakacje. Plaża i morskie fale mogą spowodować, że rodzice zapomną na chwilę o swoich pociechach, a z niedopilnowania pojawią się niemałe szkody na mieniu innych osób. Kto za to odpowie?

Ustawodawca wprowadził ramy wiekowe odpowiedzialności dzieci za szkody wyrządzone przez nie same. Dziecko do ukończenia 13 roku życia nie ponosi odpowiedzialności za wyrządzoną szkodę, zgodnie z art. 426 kodeksu cywilnego. Prawo polskie uznaje, że dziecko poniżej 13 roku życia nie jest osobą na tyle dojrzałą i świadomą swoich zachowań, aby uznać ją za winną, a tym samym pociągnąć do odpowiedzialności za wyrządzoną przez niego szkodę.

Dziecko poniżej 13 roku życia pozostaje pod nadzorem osoby dorosłej. Oznacza to, że osoba, której dziecko wyrządziło krzywdę w majątku może dochodzić odszkodowania od osoby zobowiązanej do nadzoru (opieki) nad dzieckiem. Najczęściej osobami odpowiedzialnymi za szkody wyrządzone przez dziecko będą rodzice, o ile posiadają władzę rodzicielską. Zatem jeśli dziecko pozostawało pod opieką rodziców to oni są odpowiedzialni za wyrządzone szkody (domniemanie winy w nadzorze).

Jednak rodzice mogą zwolnić się z odpowiedzialności za wyrządzoną szkodę jeśli wykażą, że nie ponoszą winy w nadzorze (w opiece nad dzieckiem), co oznacza, że wynikała szkoda nie powstała z niedopilnowania dziecka.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, iż „*nie budzi wątpliwości, że wina należy do przesłanek odpowiedzialności osoby zobowiązanej do nadzoru, a do uwolnienia się od niej jest konieczne przeprowadzenie skutecznej ekskulpacji, wymagające wykazania przez tę osobę, że „zadośćuczyniła obowiązkowi nadzoru” (równoznacznego z wykazaniem zachowania należytej staranności).*”¹⁰ Oznacza to, iż jeśli rodzice udowodnią, że nadzór nad dzieckiem był prawidłowo sprawowany i nie mogli zapobiec powstaniu szkody, to mogą uwolnić się od odpowiedzialności.

Kiedy Twoje dziecko, przed ukończeniem 13 roku życia, wyrządzi domniemaną szkodę podczas półkolonii, kolonii lub na obozie, to odpowiedzialność ponosi organizator. Jeśli organizator nie przyjmuje odpowiedzialności, skontaktuj się z prawnikiem. Warto poradzić się w kwestiach dalszych kroków, które pozwolą Ci podjąć skuteczne dalsze działania, uniknąć stresu dziecka i Twojego oraz zapobiec być może wysokim kosztom.

5.1.2 Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez dziecko pomiędzy 13 a 18 rokiem życia podczas wakacji

Dziecko pomiędzy 13 a 18 rokiem życia może ponieść odpowiedzialność za własne czyny niezgodne z prawem, o ile stopień rozwoju dziecka na to pozwala. Jeśli dziecko jest na tyle dojrzałe, że zna konsekwencje swoich czynów, to wówczas ponosi ono za siebie odpowiedzialność. W przeciwnym razie odpowiedzialność spoczywa na rodzicach.

Przykładem działań rodziców, które mogą wpływać na obowiązek poniesienia przez nich winy za szkodę dziecka jest brak prawidłowych wzorców w domu rodzinnym.

Jak wskazał Sąd Apelacyjny we Wrocławiu¹¹ „*skoro rodzice dopuścili się zaniedbań w wychowaniu dziecka, nie poświęcali mu wystarczająco dużo czasu, pozostawiali bez opieki w domu, mimo stwierdzonych problemów małego w nauce, a także występujących zaburzeń emocjonalnych, które obliowały do szczególnego zaangażowania się rodziców w opiekę i wychowanie syna* Dodatkowym czynnikiem wpływającym negatywnie na sposób sprawowania opieki nad

¹⁰ wyr. SN z dnia 15 stycznia 2015 r., sygn. akt IV CSK 146/14

¹¹ wyr. SA we Wrocławiu z dnia 8 października 2015 r. o sygn. akt I ACa 1078/15

małoletnim dzieckiem był rozwód pozwanych i trwający między nimi konflikt, z czym wiązały się ograniczone kontakty z ojcem. Okoliczności te przemawiają za stwierdzeniem, że w związku z nieprawidłowościami w nadzorze nad małoletnim synem pozwani ponoszą odpowiedzialność z tytułu wywołanej przez niego szkody”.

Problem pojawia się jednak na gruncie praktycznym, gdyż dziecko pomiędzy 13 a 18 rokiem życia zazwyczaj nie posiada żadnego majątku. W takiej sytuacji w praktyce ciężar naprawienia szkody i tak będzie spoczywał na rodzicach.

Zatem należy uznać, że do ukończenia przez dziecko 18 roku życia, to Ty będziesz odpowiadać za szkody przez nie wyrządzone. Dlaczego? Ponieważ dziecko, do pełnoletności, nie posiada pełnej zdolności do czynności prawnych i najczęściej nie posiada też majątku. Gdy szkoda wyrządzona przez dziecko jest znacznej wartości np. uszkodzeniu uległ samochód luksusowej marki, warto zatrudnić prawnika by reprezentował Cię w postępowaniu. Dzięki temu unikniesz eskalacji problemu oraz uchronisz dziecko i siebie przed stresem.

5.1.3 Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez młodzież powyżej 18 roku życia podczas wakacji

Obozy dla młodzieży pełnoletniej z roku na rok zyskują większą popularność. Młodzież zdaje sobie sprawę, iż wraz z uzyskaniem pełnoletności ustaje władza rodzicielska. Czy jednak zdają sobie sprawę, że razem z dorosłością przychodzi także odpowiedzialność za własne czyny?

Młodzież powyżej 18 roku życia ma pełną zdolność do czynności prawnych, a za szkody przez siebie poczynione odpowiadają sami. Oczywiście jeśli szkodę spowodowało kilka osób to poniosą oni odpowiedzialność solidarną (wspólnie).

Trudno sobie jednak wyobrazić, że troskliwy rodzic pozostawi dziecko bez wsparcia w takiej sytuacji. Jedną z pierwszych decyzji powinno być zasięgnięcie porady prawnej i zatrudnienie prawnika, jeśli będzie taka potrzeba.

5.1.4 Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez dziecko podczas kolonii lub obozu

Kolonia to idealny czas, aby odpocząć od szkoły i przebywać z przyjaciółmi. Każdy rodzic zdaje sobie sprawę, że w grupie rodzą się różne pomysły na figle. Szyba, która stała się bramką lub łóżko, które zostało trampoliną, to klastyczne przykłady zabaw, mogące doprowadzić do powstania szkody, są też szkody, których wartość może przekroczyć 50.000 zł, czy nawet 100.000 zł.

Odpowiedzialność rodziców za szkody wyrządzone przez dziecko nie jest bezwzględna. Podczas wakacji dzieci wyjeżdżają na różnego rodzaju wyjazdy zorganizowane. Rodzice powierzają swoje pociechy wychowawcom półkolonii, kolonii, czy obozów. W momencie powierzenia dziecka wychowawcy to na nim spoczywa obowiązek sprawowania nadzoru nad dzieckiem. Jednak za samą szkodę może odpowiadać organizator wypoczynku, u którego wychowawca jest zatrudniony (art. 430 k.c.). Podobnie jak w przypadku rodziców organizator jest odpowiedzialny za wyrządzoną przez małoletniego szkodę do momentu ukończenia przez nie 13 roku życia, a jedynie pod pewnymi warunkami wobec dzieci pomiędzy 13 a 18 rokiem życia. Jeśli sprawców jest kilku mogą ponieść odpowiedzialność solidarną (wspólnie).

Kwestię tę reguluje Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 marca 2016 r. w sprawie wypoczynku dzieci i młodzieży. Zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 5-6 wskazanego

rozporządzenia do obowiązków kierownika wypoczynku należy zapewnienie uczestnikom właściwej opieki od momentu przejścia ich od rodziców do czasu ponownego przekazania rodzicom, a w przypadku pełnoletnich uczestników wypoczynku - z miejsca i do miejsca zbiórek wyznaczonych przez organizatora wypoczynku, także nadzór oraz przestrzeganie bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu.

Osoba sprawująca nadzór nad dzieckiem powinna faktycznie sprawować nad nim opiekę i kontrolować jego zachowanie. Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego *„doświadczenie życiowe przekonuje też, że samo wydanie zakazu nie wystarcza, i że konieczna jest kontrola jego wykonania - zbyt bowiem silna jest pokusa i ciekawość młodzieży, aby sam zakaz odciągnął ją np. od wejścia na budowę. Istnieje też chęć popisania się wykonaniem niebezpiecznego przedsięwzięcia”*¹².

5.1.5 Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez dziecko będące pod opieką innego członka rodziny

Przekazanie opieki nad dzieckiem innej osobie oznacza, że staje się ona odpowiedzialna za dziecko. Podczas wyjazdu z cicią w góry dziecko rzuciło kamieniem z góry prosto na stojący blisko wejścia na szlak samochód? Odpowiedzialnością można obciążyć cicię. Jednak czy każdy może ponieść taką odpowiedzialność?

Kiedy rodzice są w pracy, maluchy najczęściej pozostawia się pod opieką starszego rodzeństwa. Należy jednak zastanowić się, czy starsze rodzeństwo, zazwyczaj nawet w wieku poniżej 18 roku życia, będzie odpowiednim opiekunem? Osobie nieprzystającej do takiej roli nie można przypisać winy w nadzorze nad małoletnim, zgodnie z art. 429 k.c., wobec tego winni pozostają rodzice i to oni poniosą odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez dziecko. Jeśli jednak dziecko skończyło 13 lat, a nie ukończyło 18 lat, to wówczas również należy oceniać jego stopień rozwoju i na tej podstawie ocenić, czy może ponieść konsekwencje swoich czynów.

5.1.6 Podsumowanie

Należy pamiętać zatem, że:

- jeżeli wyjeżdżasz na wakacje to ty odpowiadasz za swoje dziecko;
- jeżeli twoje dziecko ukończyło 13 lat, a nie jest jeszcze pełnoletnie, to odpowiedzialność za szkody może również spocząć bezpośrednio na twoim dziecku;
- młodzież powyżej 18 roku życia sama odpowiada za szkody wyrządzone przez siebie;
- jeżeli przekazujesz dziecko pod opiekę innej osobie to ona odpowiada za szkody wyrządzone przez Twoje dziecko, chyba że dziecko jest pomiędzy 13 a 18 rokiem życia, wtedy w niektórych przypadkach może ono być pociągnięte do odpowiedzialności;
- wychowawca kolonijny ma obowiązek opieki nad twoim dzieckiem;
- dziadkowie, wujostwo na wakacjach z Twoim dzieckiem również mogą ponieść odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez Twoją pociechę;
- jeżeli powierzasz dziecko osobie, która nie jest osobą odpowiedzialną to jako rodzic i tak możesz ponieść odpowiedzialność za wyrządzone przez dziecko szkody.

¹²Wyr. SN z dnia 19 czerwca 1974 r., sygn. akt II CR 289/74

5.2 Prawa dziecka na wakacjach

Wakacje to czas kiedy powierzamy nasze pociechy innym osobom. Wyjazd z dziadkami nad morze. Wyjazd na kolonię do Zakopanego. Na każdym wyjeździe na dzieci czyhają różnego rodzaju niebezpieczeństwa. Należy pamiętać, aby uczulić dziecko, że ono też ma swoje prawa, a zachowania dorosłych muszą mieć swoje granice, o czym warto uświadomić tych najmłodszych, jak i tych tuż przed osiągnięciem pełnoletności.

Celem prawidłowego skatalogowania i zdefiniowania praw dziecka należy sięgnąć do Konwencji o prawach dziecka z dnia 20 listopada 1989 r. przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne ONZ. To właśnie dzięki polskim staraniom, a także postaciom tak wybitnym dla rozwoju praw dziecka jak Janusz Korczak, prawa dziecka zostały jednoznacznie nazwane. Pod treścią Konwencji podpisały niemalże wszystkie państwa świata. Wakacje nie zwalniają z obowiązku przestrzegania tych praw. Poniżej zostaną przeanalizowane najbardziej kluczowe, podczas wyjazdów wakacyjnych, prawa dziecka.

5.2.1 Prawo dziecka do odpoczynku i zabawy

Odpoczynek i zabawa są najważniejszymi punktami podczas wyjazdów wakacyjnych. Opiekun młodzieży podczas obozu powinien mieć świadomość, że konieczne jest zapewnienie odpowiedniego czasu na regenerację po ciężkim dniu, a ośrodek powinien być bezpieczny dla dzieci i w nocy musi panować w nim cisza. Prawa te zostały zapisane w Konwencji Praw Dziecka w artykule 31 ust. 1.

Podczas wyjazdów kolonijnych to na kierowniku wypoczynku ciąży obowiązek opracowania planu i rozkładu dnia, który powinien być dostosowany przede wszystkim do wieku uczestników. Podobnie zabawy powinny być bezpieczne dla dzieci i odpowiednie do rozwoju dzieci.

Kierownik oraz wychowawca mają także obowiązek zapewnić dziecku właściwą opiekę zdrowotną, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 marca 2016 r. w sprawie wypoczynku dzieci i młodzieży § 5 ust. 1 pkt 2 i 5 oraz § 5 ust. 2 pkt 7, dalej jako „rozporządzenie”. Wskazane prawa należą do grupy praw socjalnych, które muszą być przestrzegane przez osoby sprawujące pieczę nad dzieckiem.

Dziecko ma prawo odmówić uczestnictwa w grach i zabawach, które powodują u niego poczucie strachu i dyskomfortu. Nie raz zdarzało się, że współuczestnicy kolonii stwierdzili, iż w ramach „pasowania na uczestnika kolonii” trzeba będzie pokonać na kolanach szlak wysypany ostrymi kamieniami, a na koniec wypić „tajemniczy eliksir” niewiadomego pochodzenia. Pamiętajmy, iż dziecko ma prawo powiedzieć „nie”.

5.2.2 Prawo dziecka do ochrony życia i zdrowia

Prawo dziecka do życia jest podstawowym prawem, które należy do kategorii praw osobistych, zapisanym w art. 6 Konwencji o Prawach Dziecka. W zakresie wyjazdów wakacyjnych wyraża się także poprzez prawo do bezpiecznych i higienicznych warunków podczas wypoczynku. Niedopuszczalne jest stołowanie dzieci w miejscach, które nie przeszły odpowiedniej kontroli, jak i lokowanie ich w pokojach pełnych owadów, gdyż miły pobyt wakacyjny może zakończyć się w pobycem szpitalu.

Odpowiedzialność za przestrzeganie odpowiednich warunków ciąży na opiekunie dziecka, a podczas kolonii na kierowniku wypoczynku oraz wychowawcy (§ 5 ust. 1 pkt 6 i ust. 2 pkt 8 rozporządzenia). Opiekun ma obowiązek zapewnić właściwą opiekę nad dzieckiem i pilnować, aby zabawy nie naraziły dziecka na niebezpieczeństwo poprzez np. użycie przez uczestników gry mieczy wykonanych z metalu zamiast z papieru.

W tym miejscu należy podkreślić, że zgodnie z art. 160 § 2 kodeksu karnego osoba, która zobowiązana jest do opieki nad dzieckiem, a narazi je na niebezpieczeństwo popełnia przestępstwo zagrożone karą pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

Również na rodzicach spoczywa odpowiedzialność za życie i zdrowie ich własnych dzieci. Ustawodawca wprost wskazuje, iż pozostawienie samego dziecka do lat 7 w okolicznościach niebezpiecznych dla jego zdrowia stanowi wykroczenie zagrożone karą grzywny lub aresztu (art. 106 kodeksu wykroczeń). Do takiej sytuacji można zaliczyć pozostawienie dziecka samego w domu, co niestety podczas wakacji ma miejsce w niektórych domach. Granica wieku 7 lat nie jest sztywna, bo taka sama kara będzie ciążyła na rodzicu, który pozostawia samą osobę „niezdolną do rozpoznania lub obronienia się przed niebezpieczeństwem”, co może dotyczyć również dzieci starszych niż siedmioletnie. Podobnie stanowi ustawa prawo o ruchu drogowym, które w art. 43 ust. 1 reguluje kwestię samodzielnego poruszania się przez dziecko po drodze. Zgodnie z tym przepisem dziecko do 7 lat może korzystać z drogi tylko pod opieką osoby, która osiągnęła co najmniej 10 lat.

Niestety czasem zagrożeniem dla naszej pociechy są jego rówieśnicy. Coraz częściej zdarzają się także przypadki nękania za pośrednictwem Internetu. Sprawcy nigdy nie są bezkarni, a wszelkie przypadki przemocy lub nękania ze strony rówieśników powinny być zgłaszane osobom, które w danym momencie sprawują opiekę nad dzieckiem. Cyberstalking również jest przestępstwem określonym w art. 190a § 1 kodeksu karnego i podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 8 lat.

5.2.3 Prawa publiczne i ekonomiczne dziecka

Prawa publiczne dziecka wyrażają się przede wszystkim w prawie do wyrażania własnych poglądów. Nasza pociecha, która głośno nie zgadza się z wychowawcą na kolonii w kwestii światopoglądowej nie może być traktowana w odmienny sposób od swoich rówieśników. Zadbajmy, aby nasze dzieci wyrastały na ludzi pewnych siebie i podążających za własnymi ideami.

Jeśli dajemy dziecku kieszonkowe, to ma ono wyłączne prawo do dysponowania swoim majątkiem oraz zakupionymi przedmiotami, chyba, że zagrażają one bezpieczeństwu innych uczestników wypoczynku. Pomaga to również nauczyć się rozporządzania własnym budżetem.

Podobna kwestia dotyczy telefonów komórkowych, które stanowią własność dziecka lub rodzica, a jedyną osobą upoważnioną do korzystania z niego (posiadania) jest wówczas dziecko. Prawo własności jest pod ochroną państwa, o czym mowa w dziale V kodeksu cywilnego. W regulaminie kolonii lub obozu można jednak określić, iż korzystanie z telefonów w określonych godzinach jest zabronione lub określić zasady, że kontakt rodzica z dzieckiem będzie odbywał się jedynie za pośrednictwem telefonu wychowawcy. Jednak przed wyjazdem na kolonię rodzic musi być poinformowany o takich zapisach regulaminu i zgodzić się na taki zapis. Dodatkowo uczestnicy kolonii w wieku powyżej 13 lat muszą podpisać regulamin wyjazdu, gdzie mogą być zapisy dotyczące ograniczenia w korzystaniu z telefonów. Jeśli rodzic i dziecko zgodzą się na zasady wynikające z regulaminu to wówczas wychowawca ma prawo zakazać korzystania z telefonu. Dlatego tak ważne jest czytanie regulaminów.

Osobną kwestią jest praca małoletnich. Młodzież po ukończeniu 15 roku życia często dorabia do swojego kieszonkowego podczas różnego rodzaju prac poczynawszy od roznoszenia ulotek, a skończywszy na sprzedaży lodów w lokalnej cukierni. Do praw ekonomicznych dziecka należy więc także możliwość uzyskania własnego wynagrodzenia, jednak pamiętajmy, że praca powinna być lekka, dostosowana do wieku i umiejętności młodzieży. W myśl Konwencji Praw Dziecka państwa powinny chronić dzieci przed wyzyskiem ekonomicznym zgodnie z art. 32 ust. 1.

5.2.4 Gdzie szukać pomocy w najbliższym otoczeniu?

Podczas wyjazdu zorganizowanego na obóz lub kolonię pierwszą osobą odpowiedzialną za prawidłowy przebieg wyjazdu jest wychowawca kolonijny. Wychowawca posiada pod swoimi skrzydłami grupę dzieci i jest przede wszystkim odpowiedzialny za sprawowanie opieki nad nimi (§ 5 ust. 2 pkt. 7 i 9 rozporządzenia). Zatem przykładowo, jeśli w łazience zepsuł się kran i leci tylko zimna woda, to problem powinien być zgłoszony wychowawcy, jako osobie odpowiedzialnej za odpowiednie warunki dla naszych pociech.

Jeśli działania wychowawcy są nieprawidłowe i wykraczają poza przyjęte normy lub wychowawca nie podejmuje właściwych kroków w celu ochrony praw naszego dziecka, to należy zwrócić się do kierownika wypoczynku. Kierownik wypoczynku sprawuje nadzór nad przestrzeganiem m.in. bezpiecznych i higienicznych warunków wypoczynku, a także jest odpowiedzialny za zapewnienie zróżnicowanej diety dla naszych pociech, z uwzględnieniem schorzeń alergicznych, na które cierpią (§ 5 ust. 1 pkt 6 i 8 rozporządzenia).

Zawsze jednak ostatecznej pomocy należy szukać u rodziców, którzy sprawują władzę rodzicielską nad dzieckiem. Czasami jednak rodzice są źródłem rażących naruszeń praw dziecka, wówczas o pomoc należy zwrócić się do instytucji państwowych.

Jeśli w związku z niedopełnieniem obowiązków przez opiekuna, wychowawcę lub kierownika wypoczynku dziecku stała się krzywda należy skontaktować się z prawnikiem, który pomoże w odzyskaniu odszkodowania lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

5.2.5 Gdzie szukać pomocy ze strony Państwa?

W zależności od stopnia zagrożenia, pomocy można szukać w różnych instytucjach. Jeśli dziecko jest ofiarą przemocy ze strony osób trzecich lub najbliższej rodziny to niezbędna będzie pomoc policji i służb medycznych. W zakresie kolonii nadzór nad organizacją wypoczynku sprawuje kurator oświaty (właściwy według siedziby organizatora wypoczynku). Pomoc można uzyskać również poprzez telefony zaufania dla dzieci i młodzieży.

Instytucją stojącą na straży praw dziecka jest Rzecznik Praw Dziecka. Rzecznik sprawuje przede wszystkim nadzór nad przestrzeganiem praw dziecka, a jedynie w wyjątkowych sytuacjach interweniuje w indywidualnych przypadkach. Ze względów organizacyjnych byłoby niemożliwe zaangażowanie Rzecznika w każdą sprawę. Jeśli jednak szukasz pomocy możesz zadzwonić na dedykowany numer Rzecznika, pod którym czuwają specjaliści, którzy znajdą konkretne rozwiązanie dla problemu łamania praw dziecka.

Poniżej wypisane zostały najważniejsze przydatne numery telefonów:

- 800 12 12 12- dzieci telefon zaufania Rzecznika Praw Dziecka (pomoc w każdej sprawie dotyczącej łamania praw dziecka, telefon działa całodobowo 7 dni w tygodniu),
- 116 111- telefon zaufania dla dzieci i młodzieży (pomoc w każdej sprawie i problemie dotyczącej dziecka, telefon działa całodobowo 7 dni w tygodniu),
- 116 123- telefon dla ofiar przemocy w rodzinie „Niebieska Linia” (telefon dla ofiar przemocy w rodzinie, telefon działa całodobowo 7 dni w tygodniu).

5.2.6 Podsumowanie

Należy pamiętać, że dziecko ma swoje prawa także podczas wakacji, a do najważniejszych należy prawo do:

- odpoczynku,
- zabawy,
- ochrony życia i zdrowia,
- bezpieczeństwa,
- bezpiecznych i higienicznych warunków podczas wyjazdu wakacyjnego,
- rozporządzania własnym majątkiem,
- szukania pomocy w przestrzeganiu swoich praw wśród osób bliskich oraz w instytucjach państwowych.

Potrzebujesz prawnika lub porady prawnej? Skontaktuj się z nami!

 biuro@sobotajachira.pl lub 71 737 37 22.

6 CO O WYPADKU NA WAKACJACH WIEDZIEĆ TRZEBA

Autor: Natalia Arcimowicz – adwokat.

Wakacje to bardzo ważny czas w naszym życiu. Wyjazdy wakacyjne pozwalają nam wypocząć, zrelaksować się, poznać nowe miejsca i kulturę. Wiele osób decyduje się na ofertę biur podróży, które organizują różnego rodzaju wycieczki, w tym również wyjazdy wakacyjne. Każdemu z nas jednak może przytrafić się podczas takich wakacji wypadek. W takiej sytuacji istotne jest, aby wiedzieć kto ponosi odpowiedzialność za wypadek, do którego doszło podczas wycieczki organizowanej przez biuro podróży.

6.1 Podstawy prawne – kodeks cywilny i ustawa

Organizator turystyki jest podmiotem, u którego turysta może dochodzić swoich praw, w sytuacji, gdy nie wywiąże się z umowy lub ją niewłaściwie wykona. Organizator turystyki zajmuje się organizacją wycieczki, tj. transportem, zakwaterowaniem, programem zwiedzania, ubezpieczeniem itp. Biura podróży pełnią najczęściej funkcję takiego organizatora turystyki. Zgodnie art. 4 pkt. 8 ustawy o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych¹³ przez organizatora turystyki należy rozumieć przedsiębiorcę turystycznego, który tworzy i sprzedaje lub oferuje do sprzedaży imprezy turystyczne, bezpośrednio lub za pośrednictwem innego przedsiębiorcy turystycznego lub razem z innym przedsiębiorcą turystycznym, lub też przedsiębiorcę turystycznego, który przekazuje dane podróжного innemu przedsiębiorcy turystycznemu.

¹³ Ustawa z dnia 24 listopada 2017 r. o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 2211).

Odpowiedzialność za zdarzenia takie jak wypadek podczas wakacji znajduje podstawę prawną w art. 474 kodeksu cywilnego oraz art. 48 ust. 1 ustawy o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych. Zgodnie z art. 48 ust. 1 ustawy o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych *„Organizator turystyki ponosi odpowiedzialność za wykonanie usług turystycznych objętych umową o udział w imprezie turystycznej, bez względu na to, czy usługi te mają być wykonane przez organizatora turystyki, czy przez innych dostawców usług turystycznych”*. Istotną kwestią jest to, że organizator turystyki odpowiada za działania i zaniechania swoje, jak również wszystkich podmiotów, z którymi współpracuje przy świadczeniu usługi turystycznej. Oznacza to, że organizator turystyki, a więc najczęściej biuro podróży, z którym podpisujemy umowę o udział w imprezie turystycznej, ponosi odpowiedzialność za działania i zaniechania, których dopuścił się bezpośrednio on, jak również m.in. przedsiębiorstwo świadczące usługi hotelarskie. Jest to bardzo ważne, gdyż zdarza się, że organizatorzy turystyki próbują uniknąć odpowiedzialności powołując się na to, że np. to hotel nie zapewnił odpowiednich zabezpieczeń. Należy jednak pamiętać, że organizator turystyki odpowiada na zasadzie ryzyka określonej w art. 474 kodeksu cywilnego za działania i zaniechania osób, z pomocą których zobowiązanie wykonywa, jak również osób, którym wykonanie zobowiązania powierza – czyli między innymi odpowiada za osoby świadczące usługi hotelarskie.

6.2 Od czego zależy odpowiedzialność za wypadek i szkodę

Odpowiedzialność za wypadek i szkodę, która nastąpiła wskutek wypadku, zależy od wielu czynników, takich jak np. gdzie doszło do zdarzenia czy jakie były okoliczności wypadku. Nie za każdy wypadek, który przydarzy się na wakacjach, odpowiedzialność ponosić będzie biuro podróży. Sytuacja taka będzie miała miejsce wówczas, gdy odpowiedzialnym za wypadek będzie np. hotel lub przewoźnik. W sytuacji, w której do wypadku dojdzie wskutek działania w ogóle niezawinionego ze strony tych podmiotów, nie można będzie pociągnąć do odpowiedzialności biura podróży. Należy również pamiętać, że nie będzie można pociągnąć biura podróży do odpowiedzialności wtedy, gdy to wyłącznie zachowanie osoby korzystającej z usług biura spowoduje wypadek. Jako przykład można wskazać pozostawanie przez uczestnika wycieczki w nietrzeźwości. W sytuacji, gdy do wypadku dojdzie wyłącznie z tego powodu, że uczestnik pozostawał nietrzeźwy, wówczas nie będzie można pociągnąć do odpowiedzialności biura podróży. W sytuacji jednak, gdy nietrzeźwy uczestnik potknie się o niebezpieczny wystający przedmiot, który nie został odpowiednio zabezpieczony, wówczas można będzie dojść do przekonania, że stan nietrzeźwości uczestnika nie miał dla zdarzenia większego znaczenia. Mając to na uwadze, to czy biuro podróży będzie można pociągnąć do odpowiedzialności za wypadek, zależy od wielu czynników. Każdą więc sytuację należy oceniać indywidualnie.

6.3 Wypadek na wycieczce fakultatywnej

Organizator turystyki odpowiada również za szkody powstałe na tzw. wycieczkach fakultatywnych. Istotny z punktu widzenia odpowiedzialności organizatora turystyki jest pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu¹⁴, zgodnie z którym Sąd wskazał, że *„Powyższe rozważania przesądzają o tym, iż na pozwanym spoczywa odpowiedzialność za należyte - a więc*

¹⁴ Wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 6 maja 2015 r., sygn. akt I ACa 245/15

bezpieczne dla turystów - wykonanie tej wycieczki fakultatywnej.” W sprawie, której dotyczy przytoczony wyrok pozwanym było właśnie biuro podróży.

Biuro podróży jako organizator turystyki będzie więc ponosić odpowiedzialność za wypadek w sytuacji, w której osoba, która podpisała z nim umowę o udział w imprezie turystycznej pośliznęła się na mokrej podłodze w hotelu, niesprawna winda hotelowa przytrzymała tej osobie rękę lub gdy do wypadku dojdzie w trakcie fakultatywnej wycieczki występującej w ofercie biura podróży albo w trakcie przewozu organizowanego przez biuro podróży.

6.4 Ważne zapisy w umowie

Bardzo ważnym aspektem dla dochodzenia odpowiedzialności za wypadek od biura podróży jest umowa, którą uczestnicy wycieczki podpisują z biurem podróży. Umowa taka powinna zawierać informacje prawdziwe, rzetelne, jednoznaczne, pełne i jasne. W sytuacji, gdy zapisy znajdujące się w umowie z biurem podróży nie są takie, albo co więcej w umowie takiej znajdują się postanowienia niedozwolone, o których istnieniu uczestnik wycieczki nie wiedział podpisując umowę – nie oznacza to, że nie można dochodzić odpowiedzialności za wypadek od biura podróży. Sam fakt podpisania przez uczestnika takiej umowy nie oznacza automatycznie, że uczestnik zgodził się świadomie na wszystkie zapisy zawarte w umowie i z tego też powodu nie można pociągnąć biura do odpowiedzialności. Biuro podróży, będące organizatorem turystyki jest podmiotem profesjonalnym, którego obowiązkiem jest zawieranie w umowie informacji rzetelnych i pełnych, a co najważniejsze – zgodnych z prawem. Postanowienia niedozwolone (klauzule abuzywne) zawarte w takiej umowie, zostaną więc uznane za nieważne. Należy więc uważnie zapoznać się z umową, którą zawiera się z biurem podróży. Należy jednak mieć również na uwadze, że nawet w sytuacji, gdy w umowie będą znajdować się zapisy wyłączające lub ograniczające odpowiedzialność biura podróży, nie zawsze będą one skuteczne.

6.5 O czym koniecznie należy pamiętać, gdy dojdzie do wypadku

W sytuacji, gdy podczas wakacji zorganizowanych przez biuro podróży dojdzie do wypadku należy pamiętać o tym, aby odpowiednio przygotować się do ewentualnego sporu sądowego z biurem podróży. Nie warto jednak od razu wchodzić na drogę sądową, gdyż czasami odpowiednio podjęte działania pozwalają uniknąć konieczności skierowania sprawy do sądu. W razie wypadku należy poinformować o tym upoważnioną osobę, np. rezydenta biura podróży. Później konieczne może okazać się zgłoszenie szkody do biura podróży albo złożenie odpowiedniej reklamacji. W razie konieczności wejścia na drogę sądową celem egzekwowania odpowiedzialności za wypadek od biura podróży, przydatnym dokumentem będzie zawarta z biurem podróży umowa o udział w imprezie turystycznej. Popisując taką umowę wskazane jest więc, aby ją zachować. Przydatne będą również wszelkiego rodzaju dowody, które pomogą wykazać, że do wypadku doszło np. wskutek zaniedbania ze strony biura podróży lub hotelu czy przewoźnika, z których usług korzystało biuro podróży przy realizacji umowy. Takimi dowodami będą m.in. fotografie ukazujące np. śliską podłogę czy wystające przedmioty, które nie zostały odpowiednio zabezpieczone. Dowodem takim mogą być również zeznania świadka, który widział wypadek, lub który opíše warunki panujące np. w hotelu.

6.6 Podsumowanie

Jeśli udajesz się na wakacje zorganizowane przez biuro podróży pamiętaj o tym, że organizator turystyki może ponosić odpowiedzialność za wypadek na wyjeździe. Odpowiedzialność tę należy jednak każdorazowo oceniać indywidualnie, gdyż wpływ na nią mają różne okoliczności towarzyszące zdarzeniu.

Wszystkim Czytelnikom życzymy serdecznie udanych i bezpiecznych wakacji, jeżeli jednak podczas wakacyjnego wyjazdu organizowanego przez biuro podróży lub innego organizatora turystyki dojdzie do wypadku, wówczas zapraszamy do kontaktu. Pomożemy przeanalizować sytuację oraz określić, czy można w danej sytuacji skutecznie dochodzić odpowiedzialności za wypadek od biura podróży. Wskażemy również jakie kroki należy w tym celu podjąć. W razie potrzeby możemy również reprezentować Państwa w ewentualnym sporze z biurem podróży.

Potrzebujesz prawnika lub porady prawnej? Skontaktuj się z nami!

 biuro@sobotajachira.pl lub **71 737 37 22.**

SOBOTA JACHIRA
KANCELARIA PRAWNA

#news

Prawo / Prawnicy / SĄDY I TRYBUNALY

Sędzia frankowicz może orzekać. Sąd Najwyższy zdecydował

Wyłączenie ze sprawy frankowej sędziego z kredytem w tej walucie może nie być uzasadnione. To skutek uchwały SN o sędziach frankowiczach.

Publikacja: 08.06.2024 07:20

Marek Domagalski

Po uchwale frankowej sądu sytuacja kredytowa sędziego może nie mieć już wpływu na praktykę orzeczniczą. W konsekwencji może nie uzasadniać w wielu sprawach wyłączenia takiego sędziego z orzekania, czy to na wniosek strony, czy samego sędziego.

Nasi eksperci w mediach.

7 KIEDY BIURO PODRÓŻY NIE DOTRZYMUJE UMOWY

Autor: **Olga Dec** – adwokat.

Letnie miesiące to czas, którego zdecydowana większość z nas wypatruje z utęsknieniem pragnąc zrealizować swoje wakacyjne plany urlopowe. Porzucając trudy dnia codziennego i marząc o chwili błędnego relaksu, bardzo często oddajemy organizację naszego wypoczynku w ręce profesjonalistów – biur podróży – które z założenia powinny zapewnić nam „święty spokój” w wyjątkowych okolicznościach. Założenia te niekiedy pozostają jednak tylko w sferze hipotez i są brutalnie weryfikowane przez rzeczywistość, w sytuacji kiedy zamiast wymarzonych wakacji wyczekiwanych od co najmniej kilku tygodni, otrzymujemy kilka dodatkowych siwych włosów na głowie. W tej części Niezbędnika Wakacyjnego postaramy się wskazać, w jaki sposób możemy próbować rekompensować nasz zmarnowany urlop, kiedy do jego marnotrawienia dochodzi właśnie na skutek działań lub zaniechań biura podróży.

7.1 Pojęcie „niezgodności”

Kluczowym dla ustalenia tego, czy przysługują nam jakieś roszczenia, a jeśli tak – to jakie, pozostaje określenie, w jakich sytuacjach odpowiedzialność biura podróży względem nas jako podróżnych w ogóle aktualizuje się.

Zagadnienia te reguluje ustawa o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych¹⁵, która definiuje pojęcie tzw. „niezgodności”, a zatem sytuacji, której zaistnienie będzie uprawniało do wysuwania różnego rodzaju żądań. Przez niezgodność należy rozumieć

¹⁵ Ustawa z dnia 24 listopada 2017 r. o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych (Dz.U. 2017 poz. 2361)

niewykonanie lub nienależyte wykonanie usług turystycznych objętych imprezą turystyczną. Będą to zatem wszystkie przypadki, w których następczo okazuje się, że nie otrzymaliśmy tego, o czym zapewniano nas bądź w umowie o organizację imprezy turystycznej, bądź w katalogach i folderach wycieczkowych czy też w trakcie rozmów w biurze podróży, np. zakwaterowano nas w pokoju na ostatnim piętrze hotelu z widokiem na wewnętrzny dziedziniec, w sytuacji gdy umowa przewidywała pokój na parterze z widokiem na morze i prywatnym jacuzzi.

Definicja ustawowa pojęcia niezgodności ma charakter ogólny i z tego też powodu może przysparzać problemy z identyfikacją przypadków, w których możemy już mówić o zaistnieniu tej niezgodności. Analiza praktyki orzeczniczej sądów prowadzi do wniosku, że najpowszechniejsze i najczęściej spotykane rozbieżności możemy sklasyfikować na wady dotyczące:

- **NOCLEGU**, np. odległość od plaży, inne piętro, inny obiekt, zamiana pokoju na mniejszy, wady w wyposażeniu pokoju takie jak brak balkonu, widoku na morze, klimatyzacji, własnej łazienki, uszkodzenia, awaria urządzeń zasilających, robactwo, złe sprzątnięcie, hałasy, przykre zapachy;
- **WYŻYWIENIA**, np. monotony jadłospis, niewystarczająca liczba posiłków, nienadające się do spożycia produkty, długi czas oczekiwania, zabrudzone naczynia czy sztućce;
- **TRANSPORTU**, np. przesunięcie transportu w czasie o kilka godzin, niższa klasa, zmiana środka transportu, brak transferu z lotniska;
- **DODATKOWYCH ATRAKCJI**, np. brak basenu lub zabrudzony basen, brak sauny, brak kortu tenisowego czy pola golfowego, brak szkoły żeglarskiej, szkoły surfingu czy szkoły nurkowania, zanieczyszczona plaża, brak leżaków plażowych lub parasoli przeciwsłonecznych.

Katalog niezgodności nie ma jednak charakteru zamkniętego, stąd należy uznać, że ilość przypadków rozbieżności z zaprezentowaną wcześniej przez biuro podróży ofertą w praktyce może być niezliczona.

7.2 Rodzaje roszczeń przysługujących podróżnym

Kiedy niedogodności związane z wykupioną wycieczką przyćmiewają nam wypoczynek, warto wiedzieć kiedy i jak zareagować, aby przynajmniej spróbować uratować pozostałą część urlopu. Biuro podróży będące organizatorem turystyki ma bowiem obowiązek usunięcia niezgodności stwierdzonej i zgłoszonej przez podróżnego w rozsądnym terminie. Jeżeli dana niedogodność nie zostanie usunięta w rozsądnym terminie wyznaczonym przez podróżnego może on dokonać tego samodzielnie i wystąpić o zwrot poniesionych niezbędnych wydatków. Biuro podróży może uchylić się od usuwania zgłaszanych niedogodności tylko wówczas, gdy byłoby to niemożliwe albo wiązałoby się z takimi kosztami, które byłyby niewspółmierne wysokie w stosunku zarówno do zakresu niezgodności, jak i wartości wykupionej wycieczki.

Warto pamiętać, że jeżeli w czasie trwania danej *imprezy turystycznej* biuro podróży nie wykonuje przewidzianych w umowie usług stanowiących istotną część tej *imprezy*, np. nie oferuje możliwości uczestniczenia w zajęciach szkoły nurkowania, powinno ono – bez obciążania podróżnego dodatkowymi kosztami – wykonać w ramach tej *imprezy* odpowiednie świadczenia zastępcze. Jeżeli z kolei jakość świadczeń zastępczych jest niższa od jakości usługi określonej w programie wycieczki (biuro zapewniło lekcje nurkowania, ale w wymiarze dwóch zajęć

tygodniowo w miejsce oferowanych uprzednio codziennych zajęć), podróżnemu przysługuje odpowiednie obniżenie ceny. Podróżny może odrzucić zaproponowane świadczenia zastępcze tylko wtedy, gdy nie są one porównywalne z tym, co zostało uzgodnione w umowie zawartej wcześniej z biurem podróży lub jeżeli przyznana obniżka ceny jest nieodpowiednia.

Niestety bardzo często bywa tak, że pomimo zgłaszanych na bieżąco niezgodności usług, nie uzyskujemy niezwłocznej reakcji i do końca naszego wakacyjnego pobytu mierzymy się z wadliwościami wpływającymi na komfort naszego wypoczynku. Poczucia zmarnowanego urlopu najczęściej nie jesteśmy już wówczas w stanie wymazać, możemy jednak próbować – choćby częściowo – to uczucie zrekompensować. Po powrocie do domu, który niestety staje się w takich sytuacjach nierzadko wybawieniem, możemy zastanowić się nad sformułowaniem roszczenia:

- o obniżkę ceny za każdy okres, w trakcie którego stwierdzono niezgodność,
- o zadośćuczynienie za poniesione krzywdy doznane w wyniku niezgodności,
- o odszkodowanie za poniesione szkody doznane w wyniku niezgodności.

W przypadku żądania obniżenia ceny uiszczonej za wykupioną wycieczkę powinniśmy uwzględniać dwa mierniki, które ostatecznie pozwolą odpowiedzieć na pytanie o ile taka cena wycieczki powinna być obniżona. W pierwszej kolejności należy zatem ustalić proporcję (procent) obniżenia ceny, która będzie zależna od powagi doświadczanych przez nas niedogodności – zamiana pokoju z parteru na drugie piętro może być bowiem mniej kłopotliwa niż brak możliwości kąpieli w morzu. W drugiej zaś kolejności należy mieć na uwadze przez jaki czas naszego wypoczynku te niedogodności nam doskwierały – jeśli basen zostanie udostępniony już drugiego dnia pobytu, z pewnością jego początkowy brak odczujemy zdecydowanie mniej boleśnie niż generalny brak możliwości korzystania z basenu przez cały tydzień urlopu.

7.3 Pomoc w szacowaniu obniżenia ceny - Tabela Frankfurcka

W przypadku oszacowania proporcji obniżenia ceny imprezy turystycznej pomocnym narzędziem dość regularnie już stosowanym w praktyce orzeczniczej sądów jest tzw. Tabela Frankfurcka. To dokument, który nie ma co prawda w Polsce charakteru prawa powszechnie obowiązującego, niemniej jednak przez wieloletnie stosowanie stał się w istocie prawem zwyczajowym i jest bardzo chętnie używany w postępowaniach sądowych. Tabela Frankfurcka zawiera listę usług turystycznych oraz wadliwości, jakie mogą występować w związku z ich świadczeniem, a także propozycję procentowego obniżenia ceny imprezy turystycznej w zależności od charakteru i stopnia stwierdzonych wadliwości. Tytułem przykładu wskazać można, że jeśli w wyposażeniu pokoju brakuje obiecanego wcześniej balkonu, obniżenie ceny wycieczki może wynosić między 5 – 10 %, z kolei jeśli w hotelowej restauracji zaoferowano zepsute posiłki – obniżenie ceny może nastąpić o 20 – 30 %.

Należy pamiętać, że Tabela Frankfurcka to tylko narzędzie o charakterze pomocniczym, ostatecznie zaś sąd rozpatrujący nasze żądanie może dokonać obniżenia ceny w oparciu o inne kryteria i wskaźniki. Uzasadniając jednak wysokość takiego roszczenia warto odwołać się do propozycji zawartej w Tabeli, gdyż przedstawione w niej stopy procentowe mają na celu swego rodzaju zobiektywizowanie doznawanego dyskomfortu. Ustaloną w ten sposób proporcję procentową warto następnie porównać z długością naszego wakacyjnego pobytu określając cenę

impresy turystycznej w wymiarze dziennym i porównać ją do okresu, w jakim stwierdzona niezgodność występowała.

Próbując przenieść powyższe wskazówki na konkretne wyliczenia roszczenia o obniżkę ceny wycieczki, możemy posłużyć się przykładem, w którym cena wycieczki za tygodniowy pobyt wynosiła 7.000 zł, a my jako podróżni pierwszego i drugiego dnia otrzymaliśmy w hotelowej restauracji zepsute posiłki. W tym układzie możemy przyjąć, że jeden dzień naszego pobytu kosztował 1.000 zł (7.000 zł : 7 dni pobytu), stąd jego cena powinna być obniżona o 200 zł (1.000 zł x 20 %). Niezgodność ta występowała zaś w okresie dwóch dni, ostatecznie zatem możemy formułować żądanie obniżenia ceny w wysokości 400 zł (200 zł x 2 dni niezgodności). Jeśli przez dwa początkowe dni pobytu dodatkowo doświadczymy niedogodności w postaci hałasu w nocy, dla której Tabela frankfurcka przewiduje stopę procentową 10 %, możemy żądać dalszego obniżania ceny o kolejne 200 zł (2 dni pobytu x 10 % z kwoty 1.000 zł).

7.4 Straty emocjonalne

Roszczenie o zadośćuczynienie za krzywdę doznaną w wyniku niezgodności ma z kolei na celu zrekompensowanie szkód o charakterze niematerialnym, a zatem przede wszystkim strat powstałych w sferze emocjonalnej, które można określić ogólnym pojęciem zmarnowanego urlopu. Dyskomfort, cierpienia psychiczne, stres czy niepokój – to sytuacje, które co do zasady nie występują w trakcie wypoczynku, stąd powinny one zostać przynajmniej częściowo wyrównane. Doznawana krzywda bywa bardzo trudna do oszacowania w wymiarze pieniężnym, jednak dotychczasowe wyroki, jakie zapadały w tego typu sprawach, potwierdzają, że w przypadku roszczenia o zadośćuczynienie podróżni mogą liczyć na uzyskanie kwot od kilkuset złotych do kilku tysięcy złotych.

7.5 Dodatkowe koszty

Jeśli zaś w wyniku stwierdzonych niezgodności po naszej stronie pojawia się konieczność poniesienia dodatkowych wydatków, a zatem doznajemy uszczerbku o charakterze materialnym/finansowym – możemy również żądać zwrotu tych niezaplanowanych kosztów. Jadałeś na mieście, ponieważ hotelowa restauracja oferowała zepsute i nie nadające się do spożycia posiłki? Przedstaw paragony i rachunki i żądaj zwrotu kwot uiszczonych z tego tytułu.

7.6 Dochodzenie roszczeń

Termin przedawnienia dla roszczeń opisanych powyżej wynosi 3 lata. Aby jednak móc skutecznie żądać od biura podróży czy to obniżki ceny czy zadośćuczynienia lub odszkodowania, musimy pamiętać o przygotowaniu stosownego materiału dowodowego, a ten możemy gromadzić w zasadzie tylko podczas wyjazdu. Nie zapominajmy zatem o zbieraniu dokumentacji fotograficznej zabrudzonej plaży, robactwa w pokoju czy uszkodzonych leżaków. Warto również dokonywać zgłoszeń stwierdzonych niezgodności obsłudze hotelowej czy rezydentowi w takiej formie, którą będziemy mogli następnie odtworzyć – drogą e-mailową, SMS, w obecności świadków.

Dużym udogodnieniem dla dochodzenia przez podróżnych roszczeń pozostają regulacje ustawy o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych, które kształtują odpowiedzialność organizatora turystyki (najczęściej biura podróży) na zasadzie ryzyka.

Oznacza to, że naszym obowiązkiem pozostaje jedynie wykazanie, że takie czy inne rozbieżności zaistniały, nie musimy jednak wykazywać zawinienia biura podróży.

Pamiętajmy jednak, że odpowiedzialność biura podróży nie ma charakteru absolutnego i nieograniczonego – istnieją trzy przypadki, w których biuro podróży odpowiedzialności nie poniesie, mimo że niezgodność zaistnieje. Mowa o sytuacji, w której niezgodność powstaje

- tylko i wyłącznie z winy podróżnego lub też
- tylko i wyłącznie z winy osoby trzeciej albo
- na skutek nieuniknionych i nadzwyczajnych okoliczności.

Jeśli zatem plażowe parasole będą zepsute i powyginane, a basen zabrudzony z uwagi na burzę, która przejdzie przez teren obiektu noc wcześniej, nie będziemy uprawnieni do żądania zadośćuczynienia czy odszkodowania.

Potrzebujesz prawnika lub porady prawnej? Skontaktuj się z nami!

 biuro@sobotajachira.pl lub zadzwoń na nr 71 737 37 22.

 SOBOTA JACHIRA
KANCELARIA PRAWNA

#blog

Kiedy jest możliwe skrócenie zakazu prowadzenia auta?

The graphic features a man sitting on the ground, looking distressed, next to a damaged car. A red 'X' is drawn over a license plate, indicating a restriction on driving. A warning triangle is placed on the ground in front of the car.

Aktualne i ważne treści na BLOGU.

8 AUTORZY

Nasz **zespół** liczy ok. 70 adwokatów i radców prawnych. Każdy z nich ma odmienną specjalizację i doświadczenie. Pozwala nam to działać swobodnie i efektywnie w wielu obszarach prawa, a także szybko reagować na nowopowstające potrzeby naszych Klientów. Innym atutem jest nasza mobilność. Część prawników pracuje na stałe we wrocławskiej siedzibie Kancelarii, ale wielu też na terenie całej Polski. Pozwala nam to zapewnić kompleksowe usługi prawne bez dodatkowych kosztów związanych chociażby z delegacjami. Wyróżnia nas również elastyczność. Swoje usługi możemy realizować dla Klienta w siedzibie Kancelarii za pośrednictwem telefonu, e-maila, czy komunikatorów online, jak Teams. Na życzenie, możemy również wykonywać je w siedzibie Klienta lub miejscu uprzednio przez niego wskazanym. Pracujemy na najnowszym sprzęcie i w bezpiecznym środowisku.

Do niniejszego wydawnictwa dobrano najlepszych ekspertów z poszczególnych dziedzin. Tych, którzy nie posiadają jeszcze tytułu zawodowego, wspierali Ich mentorzy.

Całość powstała pod redakcją Joanny Kij – specjalisty marketingu i PR.

Zespół autorów (alfabetycznie) i redaktora wydania poznasz na następnych stronach.

8.1 Natalia Arcimowicz – adwokat

Absolwentka studiów prawnych na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Opolskiego oraz studiów pedagogicznych – edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne na Wydziale Nauk Historycznych i Pedagogicznych Uniwersytetu Wrocławskiego.

Podczas studiów udzielała się w ramach wolontariatu w Fundacji Court Watch oraz odbywała praktyki i staże w sądach, prokuraturze i kancelariach adwokacko – radcowskich.

Jej zainteresowania zawodowe skupiają się wokół prawa rodzinnego – z uwagi na ukończone studia pedagogiczne, a także wokół prawa karnego.

8.2 Karolina Czerwińska – starszy asystent prawny

Absolwentka prawa na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego.

Do kręgu jej zainteresowań należy szeroko pojęte prawo konstytucyjne, prawa człowieka, prawo cywilne i prawo medyczne.

Przygotowuje się do egzaminów na aplikację adwokacką.

8.3 Olga Dec – adwokat

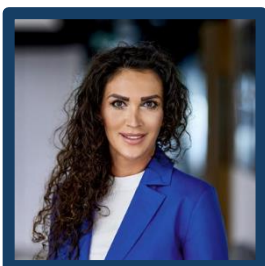
Absolwentka studiów prawnych na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego.

W Kancelarii Sobota Jachira kieruje działem spraw cywilnych i odszkodowawczych.

Swoje doświadczenie zawodowe zdobywała w kancelariach adwokacko – radcowskich, w tym w jednej z największych kancelarii w Polsce, zajmując się dochodzeniem roszczeń odszkodowawczych, ochroną dóbr osobistych oraz bieżącą obsługą małych i średnich przedsiębiorców.

Jej zainteresowania zawodowe skupiają się wokół szeroko rozumianego prawa cywilnego, prawa spółek, prawa odszkodowań, w szczególności zaś odszkodowań związanych z błędami medycznymi.

8.4 Anna Maksymczak – radca prawny

Ukończyła Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego na kierunku Prawo. Jest też absolwentką Wydziału Filologicznego na kierunku Dziennikarstwo i Komunikacja Społeczna i Studiów Podyplomowych na kierunku Prawo Zamówień Publicznych.

Doświadczenie zawodowe zdobywała we wrocławskich Kancelariach specjalizujących się między innymi w postępowaniu cywilnym, prawie rodzinnym, ochronie danych osobowych (w tym przeprowadzała cykliczne audyty i prowadziła szkolenia z RODO dla pracowników Klientów), a także w sektorze finansów publicznych.

Specjalizuje się w sprawach z zakresu prawa cywilnego, prawa rodzinnego, prawie ochrony konsumentów, analizie umów w obrocie B2C i B2B oraz w ochronie danych osobowych.

8.5 Justyna Kisała – aplikant adwokacki

Absolwentka prawa na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego oraz prawa kanonicznego na studiach podyplomowych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

Zawodowo zajmuje się prawem karnym wykonawczym i prawem rodzinnym. Dodatkowo specjalizuje się w prawie kanonicznym.

Jest też redaktorem działu etyki w ogólnopolskim kwartalniku „Młoda Palestra – Czasopismo Aplikantów Adwokackich”.

8.6 Agnieszka Lewek – adwokat

Ukończyła studia prawne na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego. Ukończyła Studia Doktoranckie na Wydziale Prawa Administracji i Ekonomii we Wrocławiu w 2023 r. Pracę doktorską przygotowuje w Zakładzie Postępowania Cywilnego Uniwersytetu Wrocławskiego.

W praktyce zawodowej zajmuje się obsługą korporacyjną podmiotów gospodarczych i szeroko pojmowanym prawem cywilnym oraz handlowym. Posiada doświadczenie w obsłudze spółek kapitałowych zajmujących się branżą energetyczną i obsłudze inwestycji w odnawialne źródła energii. Nie są jej również obce inne zagadnienia związane z ochroną środowiska i ESG.

8.7 Przemysław Sobiesiak – adwokat

Absolwent studiów prawa na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego.

Kierownik działu obsługi przedsiębiorców w Kancelarii Sobota Jachira, odpowiedzialny za bieżące doradztwo prawne podmiotom gospodarczym, opiniowanie umów oraz udział w negocjacjach zmierzających do zawarcia kontraktu.

Specjalizuje się w prowadzeniu sporów sądowych oraz pozasądowych, w tym w ramach mediacji. Posiada bogate doświadczenie w zakresie windykacji i antywindykacji zarówno w odniesieniu do należności przedsiębiorców, jak i konsumentów. Interesuje się także prawem karnym oraz pracy, zapewniając klientom kompleksowe wsparcie prawne w każdym aspekcie ich działalności.

8.8 dr Mateusz Szymura – adwokat

Absolwent studiów prawa oraz studiów doktoranckich nauk prawnych na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego.

W Kancelarii Sobota Jachira kieruje praktyką prawa rodzinnego – posiada bogate doświadczenie w sprawach z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego, jak również prawa spadkowego. Głęboko wierzy w ideę osiągnięcia porozumienia nie tylko na sali sądowej: uczestnik postępowań z zakresu alternatywnych metod rozpoznawania sporów. Pomoc prawną świadczy również w języku angielskim.

Jest jednym z nielicznych ekspertów ewolucji hybrydowych systemów prawnych (*mixed jurisdictions*), w szczególności zaś systemu prawnego Szkocji.

Członek zarządu Fundacji Europejskiej Kultury Prawnej, członek-założyciel Polskiego Towarzystwa Historii Prawa oraz członek European Society for History of Law.

8.9 Joanna Kij – marketing i PR

Absolwentka socjologii o specjalności komunikacja społeczna i badanie rynku na Uniwersytecie Wrocławskim. Doświadczenie zawodowe zdobywa od ponad 20 lat. Początkowo w służbach zewnętrznych (w agencji PR), następnie wewnętrznych (na stanowiskach związanych z komunikacją marketingową). Jest twórcą wielu strategii marketingowych m.in. Dla Stadionu Miejskiego we Wrocławiu czy Wrocławskiego Parku Wodnego. Odpowiada również za sukces ZOO Wrocław w mediach krajowych i światowych oraz przyczyniła się znacząco do sukcesu social mediów ogrodu.

Ilustracje artykułów: Adobe Stock.

SOBOTA JACHIRA

KANCELARIA PRAWNA

SOBOTA JACHIRA Kancelaria Prawna Spółka Komandytowa

ul. Skarbowców 115/7, 53-025 Wrocław

NIP: 8992888003, REGON: 387375786

biuro@sobotajachira.pl

www.sobotajachira.pl

